

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon 22592 : Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

De l'estada de Don Luis Bello a l'«Uruguay»

Els diaris que s'han ocupat aquests dies de la mort de Luis Bello han fet públic que ha deixat escrit un llibre que porta per títol *Estampas del «Uruguay»*.

Suposo que tots els que vàrem compartir amb Don Luis aquelles hores tan lentes, a estones angunioses, però sempre inútils i estúpides, a bord de l'*Uruguay*, sentiran la mateixa curiositat que jo per a saber d'una vegada quins eren els sentiments i els pensaments de Bello aquells dies.

Jo vaig conèixer Bello en un banquet

que ha quedat inèdit fins ara, s'haurà referit a una que té tota la duresa d'un aiguafort realista. Jo estic segur que si no ho va fer, fou únicament per un desig, fins a cert punt comprensible, de no parlar d'ell, però no tinc cap dubte que de totes les impressions que hagués pogut conservar de la seva estada al vaixell, l'escena a què vull referir-me devia ésser la que es conservava més gravada en la seva memòria fins al moment de morir. Devia ésser com una espina clavada entre els ulls, el

ment que vaig veure'l amb el diari als dits i la mirada perduda, sense escoltar el que li deien, com si cerqués, lluny, molt lluny, la imatge del seu fill tan brutalment arrencat dels seus i de la vida, que no puc associar el record de Bello a una altra impressió que a la del dolor i la desesperació imponent.

Després, vàrem tornar a l'*Uruguay*. Els dies s'anaren esmicolant els uns darrera els altres. Separat d'Azaña, Don Luis va anar, però, trobant la força indispensable per a sobreposar-se a l'adversitat. Home d'una rigidesa i d'una austeritat moral extraordinària, no lligava gaire amb la nostra manera, mediterrània, de pendre'ns les contrarietats. Estic segur que més d'una vegada li va semblar gairebé immoral i massa poc austera l'actitud de tots nosaltres que, com a bons llevants, procuràvem treure al captiveri tot el que podíem de la seva agor. Estic segur que no sabia comprendre o no es volia deixar guanyar per les nostres mostres exuberants d'alegria en rebre una visita o un present; que trobava com una mostra de conformisme desplaçada en la nostra condició les cantades, per exemple, que en caure la tarda s'alçaven a coberta, a mitja veu i que tant agradaven a En Gassol o En Ventós. I quan ell sortia a coberta, em semblava que, si ens trobava rient, era com si ens atrapés cometent un delictes. Però, a poc a poc, es va anar deixant guanyar per l'ambient general. Podríem dir que s'humanitzava... Començà a participar en les bromes de tots i, com si tornés a la vida, reia amb un riure ingenu les faccies innocents i sovint repetides d'una partida de dòmino que cada matí es jugava a bord, amb la intervenció brillant del doctor Mori com a protagonista.

I una nit va arribar l'ordre de llibertat per a Don Luis. Cap altra no va ésser potser tan celebrada. I cap altra no va donar lloc a un comiat més cordial i sincer. Tots empenyent-se pels passadissos amb el desig de donar-li una darrera encaixada. I quan el bot que se l'emportava va passar per sota la popa, on érem nosaltres, i confós amb la foscor de l'aigua i de la nit només s'endevinava on era per un dels rems a l'aigua, tots els seus companys de tants dies de captiveri, infringint les ordres de la guàrdia, sortírem a coberta a dir-li adéu.

—*Viva Don Luis!... Viva la República!*— Poc després, en el moll il·luminat per alguna bombeta escadussera, s'endevinava la silueta alta i encorbada de Don Luis. Al fons, sota la muntanya de Montjuïc, l'esperaven grups d'amics. Es veien molts automòbils i una gran gernació. Allà l'esperava també Azaña. L'abraçada de l'amic fidel havia d'ésser en aquells moments una de les satisfaccions més pures.

Al fons del moll es va veure un dispar de magnesi. Després desaparegueren els llums dels automòbils i les taques negres de la gent. Don Luis ja no estava amb nosaltres... i jo ja no havia de tornar a veure'l mai més.

El port tornava a estar solitari i silenciós com sempre. Només brillaven, cada un amb el reflex corresponent damunt del mar, els llumets del moll i dels vaixells ancorats, i el fanal de Montjuïc que feia passar, de tant en tant, amb el seu ritme acompassat i lent, la seva faixa de claror.

Pòrem molts, segurament, els que, aleshores, seguïrem amb el pensament Don Luis, en el seu camí fins a les llums i el brogit de la ciutat, i ens va semblar que ens quedàvem encara més sols, entre la fredor, la humitat i la tristesa d'aquell recó de port perdut en les tenebres de la nit.

Potser és des d'aquell dia, des del mo-

Any VII. Núm. 352-Barcelona, dijous, 14 novembre 1935

organitza per al dia 18 de novembre una sessió de cinema.

Es poden adquirir localitats a la nostra Administració.

MIRADOR INDISCRET

Dignitat

La nit de cap d'any, el comandant de l'*Uruguay* va autoritzar una sessió de música després de sopar. En Martí Esteve va treure de la profunditat de la seva cabina un fonògraf i l'audició va començar davant d'un auditori que s'atepeïa per cabre a la sala. Asseguts a terra, drets pels reconcs, varen cabre-hi per fi tots els que volien escoltar el concert.

La música clàssica alternava amb la música de jazz.

El programa (tota la discoteca de què es disposava a bord) va anar passant pel fonògraf enmig d'un gran silenci i recolliment. De prompte, sonaren les notes d'una rumba cubana, i dos dels detinguts es posaren drets per a iniciar una paròdia de ball.

Don Luis Bello va sentir-se revoltat, i com ferit en el més íntim de la seva ànima, cridà:

—*No, caballeros, no. Escenas desagradables, nunca.*

No cal dir que els dos aficionats balladors varen encongir-se ràpidament sense ni tan sols iniciar la més lleu protesta.

Interès

En totes les coses, grans o petites, don Luis Bello posava una gran serietat i un apassionat interès. Per això va tenir un disgust molt gran una nit que, jugant al dòmino de parella amb l'as d'aquest joc, que a l'*Uruguay* era el regidor Gispert, va perdre la partida contra dos principiants sense prestigi, un dels quals era el conseller Bernades.

L'endemà, don Luis encara estava capficat.

—*Es inconcebible — deia —. Imagínese lo que ocurrió anoche. Jugando con Gispert, perdimos dos «camas»* (de l'argot català del dòmino, que don Luis va arribar a conèixer a la perfecció) *seguidas contra estos infelices. Es inconcebible — repetia —, es inconcebible.*

I no se'n sabia avenir ni consolar.

Tercer avis

Els reclusos de l'*Uruguay* havien organitzat un cicle de conferències que es desenvolupava amb un gran èxit.

El darrer d'ocupar el silló de conferenciant va començar la seva conferència amb un excessiu retard. La dissertació que s'inicià molt interessant, s'anà dilatant i a l'hora del sopar continuava amb la lectura de xifres i estadístiques que tot i el seu innegable interès arribaren a fer-se una mica pesades a l'auditori.

Uns detinguts facciosos, que no havien assistit a la conferència, esperaven, impacients, el moment de començar el sopar, tot i la migradesa del menú coneguda per tot-hom a l'avançada.

Veient que la porta del saló continuava tancada, varen fer sonar a l'escala l'esquellot que anunciava el sopar i que va ressonar estrepitosament per tot el vaixell.

El conferenciant continuava impassible la lectura de xifres. Tornà a sonar l'esquellot, sense millor resultat. Passada una estona, com que el conferenciant no es donava per alludit, va tornar a ressonar l'avis. Entre l'auditori es va notar un moviment d'impaciència, al qual va posar terme don Luis Bello, que seia a dos passos de la taula del conferenciant, interrompent-lo amb la seva veu impassible i plena de cortesia.

—*Señor conferenciante — li digué —, que va el tercer aviso.*

L'acte es donà per acabat immediatament.

Els tècnics de la Lliga

Una de les primeres coses que la Touring Associació de Catalunya aspira que li siguin

delegades és la retolació i senyalització de carreteres.

Per si hom es decideix a satisfer els desigs de la Touring Associació, gosàriem recomanar al departament de correcció de la Generalitat que no deixi de petja tot el que pugui fer la Touring en aquest sentit, perquè podria donar-se molt bé el cas que, de la mateixa manera que el seu més destacat propulsor escriu amb perfecta naturalitat *ora* sense *h*, podria succeir també que al millor dia ens trobéssim amb un rètol que digués «Ostálic» en lloc d'Hostalric, a l'entrada d'aquest poble.

Alonso Alonso... i Macià

El dia 29 del mes passat, a les poques hores d'haver pres possessió del càrrec, el nou governador general interí senyor Alonso Alonso, va significar desigs de passejar pel Pati dels Tarongers de la Generalitat.

L'acompanyaven un gestor i diversos funcionaris. De sobte el governador general interí va fer:

—*En esta casa he vivido yo más que Macià!*

Tots els presents es van mirar astorats. Aquesta vegada, però, el President de l'Audiència de Barcelona tenia en certa manera raó. Temps era temps, quan l'edifici que avui ocupa la Generalitat era Audiència de Barcelona, el senyor Alonso (pare), que ja pertanyia a la carrera judicial, hi tenia les seves habitacions.

Aleshores, la pilota i les entremaliadures del jove Alonso Alonso no produïen gran dany a les sofertes pedres del venerable edifici.

Gramàtica i política

Als primers dies, va produir certa sorpresa que la primera cosa que digués el senyor Alonso Alonso en arribar al despatx oficial fos sempre:

—*La firma! A ver esa firma! Pronto!...*

La cosa, però, no té tant interès si hom considera que el senyor Alonso Alonso pertany a la carrera judicial.

En canvi criden més l'atenció les opinions del senyor Alonso Alonso sobre gramàtica castellana.

—*Yo ya sé—va dir—que en castellano los dos apellidos no deben nunca ir unidos por la conjunción. Pero tengo por costumbre firmar siempre Alonso «y» Alonso... y así deseo que se ponga.*

No cal dir que tan aviat com van saber-se les preocupacions gramaticals del senyor Alonso Alonso, els diaris catalans d'oposició van sentir-se decidits defensors de la gramàtica castellana.

El seu interès en pro de la puresa de l'idioma arribà a l'extrem de suprimir la «i» dels textos prèviament traduïts al català.

Com el voleu?

L'endemà d'haver pres possessió del càrrec, el senyor Alonso Alonso fou entrevistat per un redactor de *L'Instant*. La informació havia d'acabar amb la resposta a aquesta pregunta: «Què penseu de la llei del 2 de gener?».

La resposta feta pel senyor Alonso Alonso va ésser però una altra pregunta:

—*Què es eso de la ley del 2 de enero?*

—*Es la ley de régimen transitorio de Cataluña. Precisamente usted ha sido nombrado en méritos a esa ley...*

—*Pues cuénteme...*

Acabada l'explicació, i pel que es veu ja prou documentat, el senyor Alonso Alonso va fer:

—*Así, qué es lo que usted me pide? Un comentario técnico-jurídico o un comentario político?*

El «serenassing»

A molts districtes de Barcelona, els serenons, en anar a cobrar el mes de novembre, han ofert unes targetes grogues junt amb els acostumats confits.

—*Ai, ai; ja passa el cromo de Nadal?—* exclamà la senyora Paulina Pi de la Serra.

—*No, senyora, no: són invitacions per al míting d'A. P. C. a la Monumental, però si no les vol...*

—*Ja us les podeu ben quedar!*—contestà, irada, la capdavantera de la Lliga, pensant que ells solament havien arribat al *canvassing* o *canbassing*.

Influències

—*Has vist que la Pilar Alonso torna al Circ Barcelonès?*

—*No, home, no; és la Pastora Imperio!*

—*Et dic que és la Pilar Alonso!*

—*Té, llegeix, i te'n convenceràs!*

—*Sí, noi, és veritat! D'on he tret doncs la Pilar Alonso?*

—*Vés a veure el doctor Mira!*

Col·laboració gratuïta

L'anunci d'unes problemàtiques i llunyanes eleccions ha agitat una mica el nostre petit món polític.

Els *challengers* a regidors i diputats es belluguen. Com que l'organització, no de mítings, sinó de conferències, és gairebé impossible, han descobert un truc per a fer propaganda pre-eleccoral. L'article periodístic.

Aquesta desinteressada col·laboració té els seus defectes. Representa una indiscutible competència per al periodista que viu de l'ofici. Els futurs candidats no cobren, ho fan de franc.

Per què no s'uneixen i funden la *Revista del Candidat*?

Tots en sortirien beneficiats: ells, el públic i els nois de la premsa.

Luis Bello, amb Azaña, presos

que, a Miramar, varen oferir-li els periodistes de Barcelona per la seva actuació com a president de la Comissió d'Estatuts a les Corts Constituents. Vaig saludar-lo i canviar amb ell unes paraules de cortesia i no vaig tornar a veure'l fins el dia 8 d'octubre a bord de l'*Uruguay*.

El recordo, el dia de la seva arribada, passejant pel saló principal del vaixell, alt, vestit de dol, una mica encorbada l'espatlla, sense parlar amb ningú (en aquells primers dies les converses eren escasses) o assegut en un silló baix, plegant una damunt de l'altra les seves cames inacabables.

El vespre del primer dia que era a l'*Uruguay*, es va aconseguir permís per a llegir els llibres de la biblioteca de bord i cada un va triar, entre els pocs que hi havia, el llibre que li va semblar que podia ajudar-lo millor a arribar el més aviat possible a l'hora de dormir. Un regidor ingenu es va acostar a la taula on eren els llibres i dels pocs que ja quedaven agafà una traducció castellana d'una obra de Dostoievsky i, dirigint-se a Bello, mostrant-li el llibre, li va preguntar: «Y este, Don Luis, es bueno?» Per primera vegada el veírem somriure i, amb el seu aire bonadós, va contestar-li que sí, que era *bueno*.

Aviat vàrem saber que Don Luis estava amb nosaltres només perquè era amic d'Azaña. Sabent-lo sol a Barcelona, va córrer a posar-se al seu costat, sense voler ni tan sols aturar-se a pensar si això podia o no comprometre'l. I aquest impuls generós, aquesta devoció a l'amistat era l'única delictes de què podien acusar-lo. Era a l'*Uruguay* per ésser massa amic d'un amic perseguit. S'hi va estar tres mesos, perquè la seva generositat i el seu amor a la llibertat i a la República li havien valgut l'odi implacable dels seus enemics.

Dos o tres dies després de la seva arribada ens traslladaren al *Ciudad de Cádiz*. Allà va trobar Azaña. Gran consol per a Don Luis! Havia vingut per estar al costat del seu amic i per fi ho aconseguia, encara que fos suportant amb ell el captiveri i la persecució.

Semblava Luis Bello, externament, en el temps de què parlo, una persona feta expressament per a sofrir. El seu aspecte, la seva cara, el seu cos una mica encorbat, el seu aire envellit, el coneixement que tenien tots que estava malalt i la injustícia de què era víctima i que ell suportava amb tanta enteresa, ens predisposaven a tots en favor seu. Sentíem tots per ell una gran simpatia, quasi podria dir devoció, i un gran desig de fer-li l'estada entre nosaltres el més planera possible, com si tots ens sentíssim una mica responsables del seu calvari i del seu visible dolor.

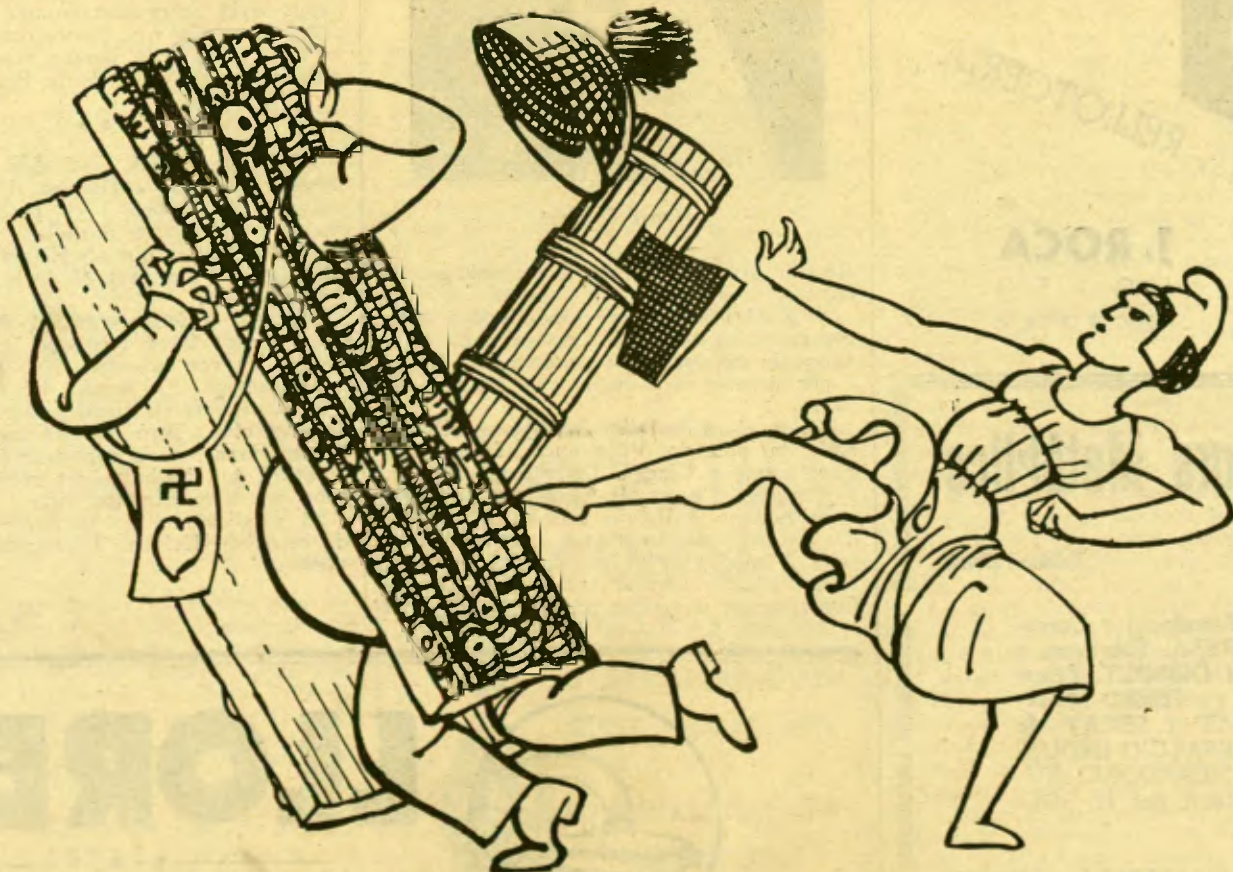
Jo no sé si en les estampes del seu llibre,

A la pàg. 3: 11 DE NOVEMBRE. El 17.^è aniversari de l'armistici, per Tiggis.

A la pàg. 6: APARADORS DE CENT ANYS. La Rambla des d'unes poltrones, per Joan Alavedra.

A la pàg. 8: UNA LLIÇÓ QUE NO HA SERVIT DE RES. L'expedició de Napier contra Teodoros, per Gonçal de Reparaz (fill).

GUERRA D'OR SOTA UN SOL TROPICAL. La pretesa «invasió» japonesa, per Ladislav Faragó.

LA CRISI DEL SURO

Nacional-antisocialisme

Giménez Caballero anà a Alemanya per a seguir un curs de nacional-socialisme, car ja se sap que el seu ideal és la implantació del feixisme a Espanya. Els comparses de Berlín l'acomiadaren amb un dinar més o menys restringit, però cordial. En brindar, l'amfitrió del nostre futur *führer* l'encoratjà a exterminar els socialistes, els comunistes, els liberals i, sobretot, els jueus. El *caballero* Giménez replicà que l'antisemitisme no és possible a Espanya perquè el noranta per cent dels espanyols és de raça semítica.

Quasi tots som jueus—anava perorant l'eminent *cantamañanas*—; a Catalunya ho són el cent cinquanta per cent dels catalans!

—Es cert—digué un dels comensals alemanys a l'orella d'un altre—. Quina pinta, quina pinta no té ell mateix, el nostre estimat corresponsal!

Encara es parla del «Straperlo»

El doctor Strauss, director del reformatori per a infants anormals «La Sageta», caigué l'altre dia en un cenacle de metges.

—Hola, Straperlo!—digué un d'ells.
—Oh, no cregueu: algú potser em confongué amb aquell viu. Estic per posar un anunci als diaris que resi així: «El doctor Strauss, director de «La Sageta», no té res de comú amb l'altre Strauss, el del «Straperlo». I si algun dels vostres infants mostrés inclinacions straperlianes, porteu-lo a «La Sageta», que us el guariré.»

Expansions

Als passadissos del Congrés, en conèixer-se la decisió que Honorio Maura i Fuentes Pila vagin a Grècia per la restauració monàrquica, en representació dels dinàstics espanyols, hi hagué gran *regocijo* entre el grup de Renovación Española. Un dels diputats presents, desempolsant els seus coneixements dels *Trozos escogidos*, començà a recitar:

*Vuelvo Alfonso al patrio suelo
donde se meció tu cuna,
ya que generoso el cielo
nos otorga tal fortuna!*

Moralina

En un mateix dia, en dos diaris diferents de Barcelona, ha sortit aquest anunci del film *La Vidua alegre*, una de les atraccions

del qual, segons la propaganda, era el *french can-can*, que, com pot veure el lector, al *Diario de Barcelona* es deuen creure que poden ballar-lo *culs de jatte*.

EN EL 25^è ANIVERSARI DE LA SEVA MORT

Henri Dunant, creador de la Creu Roja

Una calor tòrrida caracteritzà l'estiu de 1859. Prop de Solferino la batalla estava en el seu ple. Els francesos, aliats als italians del Piemont, empenyien per tots costats les tropes austríaques. De cada banda queien els homes com mosques. Les bales de fusell i de canó i els combats cos a cos delmaven els exèrcits combatents. La calor

sanitari sota el braç, provant de donar una possibilitat de vida a aquells a l'aiguait dels quals ja estava la mort.

Però estava sol i els homes morien al seu voltant en quantitat impressionant. Calia organitzar el socors als ferits. Dunant constituí un grup de salvadors i instal·là una mena d'ambulància a prop del camp

no desesperava. S'havia fet el propòsit de sortir-se amb la seva, i se'n sortiria reunint totes les forces de què podria disposar.

En novembre de 1862 escriví una exposició del seu pla. La féu imprimir i la repartí als seus amics i a totes les persones susceptibles d'interessar-se pel moviment de la Creu Roja. Naturalment, Dunant pagà amb els seus diners aquesta publicació.

L'opuscle portava el títol: *Un record de Solferino*. Se'n tiraren 1.600 exemplars, però tot Europa en parlà. Els diaris i múltiples associacions examinaren i discutiren el pla. Per bé que encara calgué un llarg treball, pot dir-se que la Creu Roja nasqué en 1862.

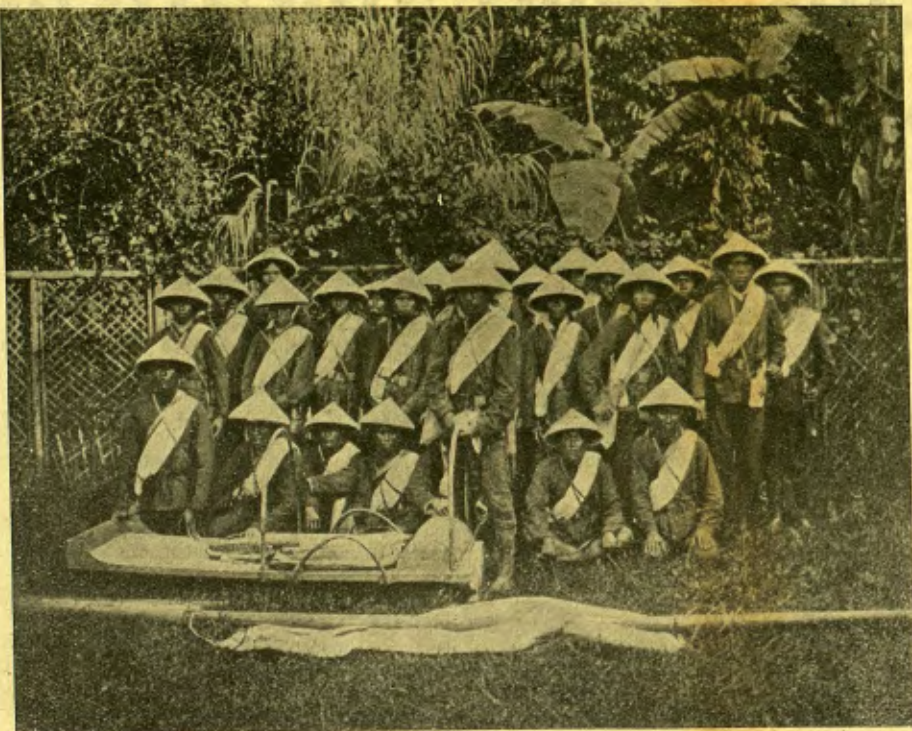
Els governs demostraren un gran interès per la idea del filantrop ginebrí. Però Dunant i els seus col·laboradors—en particular un metge, el doctor Appia, també de Ginebra—haviem d'aprendre quina diferència hi ha entre una idea i la seva realització, i també com sovint les bones intencions dels homes no passen de bones intencions.

Tots els medis militars, oficials o oficiosos, es deturaren en la qüestió de la neutralització. En efecte, Henri Dunant havia previst una mena de treva obligatòria després dels combats, a fi que els sanitaris poguessin aconseguir llur comensal. Els militars veien en aquesta neutralització un perill real per a les operacions i una restricció a llur llibertat d'acció que els feia molta nosa.

Però els amics de Dunant i particularment Gustave Moynier, president de la Societat Ginebrina d'Utilitat Pública, perseveraven; el nombre d'adherents augmentava; personalitats influents prometien llur concurs.

Un metge holandès, el doctor Basting, traduï el fullet de Dunant al seu idioma i, d'acord amb l'autor, trobà la veritable fórmula de neutralització.

El 15 de setembre de 1863 es convocà a Ginebra una gran assemblea. A més a

La Creu Roja a Atchin (1874)

i la manca d'aigua feien més dura la batalla. A més a més, les epidèmies castigaven les tropes.

La pèrdua d'una cama, per exemple, en la majoria dels casos significava la mort enmig d'atroços sofriments. La cirurgia de guerra tot just estava en els seus inicis. S'usaven desfilles, grosser arreu de trossos de roba. La intenció del material de guerra, de les provisions i del vestuari funcionava molt malament i amb mil retards. La intenció dels ferits ni tan sols existia. El que quedava reduït a ell mateix, sense esperar res més que una improbable compassió.

Un jove ginebrí, fill d'uns comerciants, Henri Dunant, es trobà enmig d'aquesta espantosa matança. Dunant, fill d'una família austera, de profunds sentiments religiosos, havia tingut ocasió, en els seus viatges per l'Àfrica del Nord, d'escriure abundants requisitoris contra l'esclavitud. En el transcurs d'un viatge de negocis per una regió devastada per la guerra, es pogué adonar de les misèries dels seus semblants. El generós viatger—tenia aleshores vint-i-nou anys—es dedicà a recórrer els camps de batalla, amb una caixa amb material

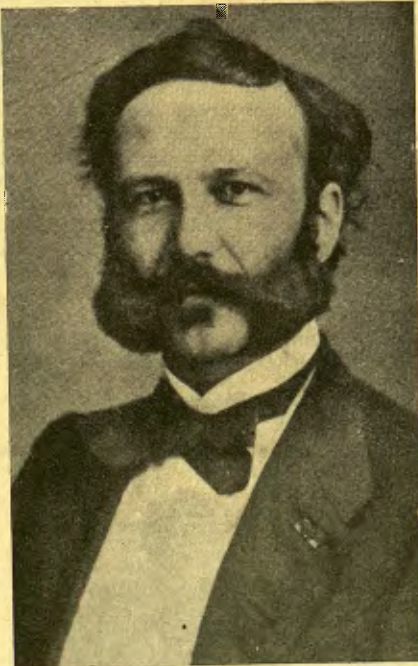
de batalla. Va salvar els que va poder. Obra immensa i delicada, plena de dificultats i contrària a l'esperit de la guerra.

Amb els seus diners i sense regatejar l'esforç, donant com més sovint podia un

La primera Conferència de la Creu Roja, a Ginebra, presidida pel general Dufour

exemple personal, instal·là una mena d'infirmeria i convencé el general Mac Mahon de tots els grans Estats. En aquesta assemblea es consolidaren els fonaments de la institució de Dunant i s'adoptà el nom de Creu Roja, així com el seu símbol. Aquest símbol s'inspirà en la bandera suïssa, però invertint la disposició dels colors: la creu blanca sobre fons roig es convertí en la creu roja sobre fons blanc.

Henri Dunant

Encara gràcies que no li posessin entrebancs.

El ginebrí havia escrit a nombrosos amics demanant-los ajut. La comtessa Agénor de Gasparin convocà una primera assemblea, i poc després se'n reuní una altra a Ginebra.

Quan, el 10 de juliol de 1859, quedà signada la pau de Villafranca, Henri Dunant tornà a Ginebra, extenuat, decandit. Per escriure, l'esperaven males notícies: els seus negocis d'Algèria anaven malament. Va haver-los de traspasar a un preu irrisori. A més a més, les primeres persones a qui s'havia adreçat i li havien promès llur concurs, no volien maldecaps. Però ell

més dels *pioneers* dels primers moments, hi assistiren representants o «observadors» de tots els grans Estats. En aquesta assemblea es consolidaren els fonaments de la institució de Dunant i s'adoptà el nom de Creu Roja, així com el seu símbol. Aquest símbol s'inspirà en la bandera suïssa, però invertint la disposició dels colors: la creu blanca sobre fons roig es convertí en la creu roja sobre fons blanc.

El 24 d'agost de 1864, en una gran reunió internacional, la Creu Roja, fou adoptada pels representants de gairebé tots els països d'Europa. Quedà signat un conveni i la institució, de privada, passà a ésser oficial. I ja en la guerra entre Alemanya i Dinamarca, la Creu Roja prestà serveis eficaços.

Però Dunant no pogué fruit del seu èxit. Ara pagava els esforços sense regateig que li havia costat la seva obra. Malalt i afeblit, es refugià a Heiden (Suïssa), en una casa de repòs que dirigia el doctor Altherr. I de mica en mica caigué en l'oblit.

L'home que havia donat al món un mitjà d'alleujar les calamitats de la guerra, que hi havia dedicat el temps, els diners, la salut, vivia pobrament en una casa de repòs, on pagava tres francs diaris. Fou allí on anà a trobar-lo Bertha von Suttner, el primer Premi Nobel de la Pau.

La glòria, aquest «sol dels morts», esperava més tard a Dunant. Un periodista suís el «redescobrí» i en parlà abundantment. S'encunyaren medalles en honor seu i rebé els honors que els Estats concedeixen als que han merescut bé de la pàtria o de la humanitat.

En 1901 li fou atorgat el Premi Nobel. Però aquest favor tardà de la fortuna no canvià en res la seva vida. Seguí vivint modestament. En ocasió del seu vuitantè aniversari, tots els diaris parlaren d'ell i de la seva obra. Però aquesta consagració ja li importava poc. L'important és que havia creat el que havia volgut crear i això és prou per a omplir una vida.

El 30 d'octubre de 1910 morí a la casa de repòs de Heiden. Tranquillament, serenament.

W. LENNART

L'APERITIV

Religió i cinema. — Anys enrera, en el nostre estimat país, els diaris dedicaven una bona part del seu material d'impremta al tema religiós. La religió era un important element de la curiositat pública; la immensa majoria de les publicacions reponien al gust confessional i conservava del públic.

La secció religiosa dels diaris estava encapçalada en molts fulls impresos per la història del sant del dia. Jo he conegut vells periodistes, especialitzats en el ram difícil i emocionant de l'hagiografia; algun d'ells era en realitat un menja-capellans irreductible, i un indiferent davant la vida futura, però la seva ploma destil·lava perles edificants, descrivint amb un punyent realisme i amb una ensucrada i ondulant retòrica de mona de pasqua totes les peripècies de la vida nebulosa d'aquells sants obscurs, perduts dins de la sang i les flames dels martirologis, als quals la tradició i la bona fe populars concedeixen insospitades virtuts curatives i gestes al·lucinants. El bon públic s'empassava la història del sant del dia amb la mateixa interès que s'empassava les declaracions d'un governador civil billós i morfinòman, o simplement bandarra. Després del sant del dia, arribava al coneixement del públic tot el que feia referència a oficis, pràctiques i solemnitats religioses, i eren infinites les mestresses de casa que, amb el pentinador posat i amb els *torcidos* a la cabellera—cosa que donava a les mestresses de casa un aire de deesses sudàfricanes destenyides—, preguntaven a llur marit on s'esqueien aquell dia les quaranta hores. I el marit, amb aquella amollonada sollicitud del marit conscient, fregava el nas pel full imprès, i contestava amb l'exacititud del gos que ha descobert la perdiu: a Sant Just, a Santa Mònica, al Pi, a Sant Francesc, etcètera. La dona, satisfeta, feia un sospir, i ja estava tranquil·la perquè tenia un lloc on anar a matar l'hora del capvespre.

Els poquíssims diaris anticlericals del país satisfien també les necessitats del seu públic dedicant a la religió oficial el seu reconet o reconàs de literatura negativa i difamatòria. Explicaven que en tal convent de monges feien llonganissa de nena de set anys; que tal respectable mossèn es dedicava a pràctiques usuràries i a treure els ulls de les orenetes; inflaven una grotesca campanya contra el bisbe de la diòcesi, i prodigaven les banjanes més grotesques, per satisfer aquell anticlericalisme tou i de Niu Guerrer que s'estilava entre els àcrates, republicans, progressistes i possibilistes de les dolces èpoques preterites.

Ara tot això de mica en mica s'ha anat arrencant, i la passió que els diaris concedien al tema religiós l'han substituïda per la passió que concedeixen al cinema. La història del sant del dia avui interessa poc. Els especialistes en aquesta mena de literatura es dediquen ara a escriure la història de la *vedette* del dia, i de totes les possibles *vedettes* i de totes les estrelles de gran i de petita magnitud que fulguren en el cel del cinema. Com als sants de la glòria, els atribueixen virtuts enormes i fets extraordinaris. Per satisfer l'ambició local, resulta, cada dos per tres, que molts actors i actrius dels estudis americans que tenen més èxit a tot el món, un dia ens els presenten com a fills de Montgat o d'un altre poble de la costa; en llur vida accidentada figura una temporada en una casa de dispeses del carrer de Sant Pau o una amistat amb un burro notable de Sant Adrià del Besòs. Així, aquestes *vedettes* arriben a la universalitat com els sants, i cent pobles es disputen l'honor d'haver acollit llur bressol. He llegit últimament un reportatge sobre la família Barrymore, del qual es desprèn que són més catalans que la Comissió d'Acció Política de la Lliga.

En molts joves i joves de les nostres climes la devoció per les grans figures del cinema és molt més forta que la devoció d'anteriors generacions per Santa Rita o Sant Pancràs. La xafarderia admirativa a propòsit de la gent que veiem a la pantalla, exigeix tots els detalls de la vida privada. Tot el que fa referència a l'amor, a l'alimentació, als mitjons, als micos, als autos i als escuradents de què disposen.

Tot el que depèn del cinema és recercat, engolit i digerit amb febre. Aquella mestressa que abans preguntava al marit on eren les quaranta hores, pregunta ara en quin local de barriada o en quin cinema de quarta fila projecten un film que se li va escapar, per raons de malaltia o del que fos, quan el projectaven en un saló més confortable. La represa d'un film en els cinemes de preu inferior dona lloc a telefonades, conxorxes, alteracions en els plans d'un dia determinat que commouen de vegades vuit famílies alhora. Perquè la religió arribi a absorbir la curiositat femenina, com l'absorbia trenta anys enrera, necessita un plat molt fort o un esdeveniment sensacional, com succeï la quaresma passada amb el pare Laburu, el qual va deixar completament a l'escapça i a les caritats tots els expendors de galanteria i d'emoció que treballaven a les fosques en els cinemes més acreditats. Si no són casos com aquest del pare Laburu, el públic femení no està pas per vespres ni novenes ni setenaris ni oficis de tres capellans. Es compleix, estrictament, amb la religió, i prou; de vegades aquesta manera de complir és tan ràpida, tan insensible, que ningú no se n'adona. Els diaris, que són un reflex exacte de la mentalitat del país, han procurat aclarir les coses i posar-les en son lloc, perquè a ningú no se li presenti el dubte. Naturalment que jo no escric això ni per atacar la religió oficial ni per atacar el cinema. Ho escric senzillament per constatar uns fets i per passar l'estona.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Teléf. de MIRADOR: 22592

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telég.: "Carburros"BARCELONA
Mallorca, 232

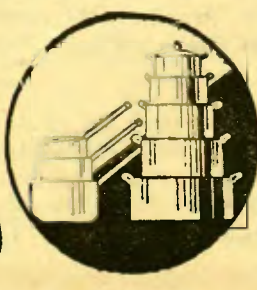
Teléf. 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUS. TRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BOMBADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS-30

11 DE NOVEMBRE

El 17e aniversari de l'armistici

El dissetè aniversari de l'armistici, estipulat — en un vagó restaurant que durant tres anys serví de quarter general del mariscal Foch — entre els aliats i el que quedava dels Imperis centrals, s'ha recordat, aquest dilluns, amb una solemnitat major que altres anys, però no exempta de tristesa i de preocupacions. Parlem, és clar, dels països que visqueren la terrible prova. La tristesa i les preocupacions deriven de l'amarga constatació que l'experiment trà-

aquesta violació el que li féu obtenir en Consell de ministres l'aprovació de la seva tesi de neutralitat.

Es impossible descriure quin sentiment de joia produí a París la notícia que el príncep Ruspoli, encarregat d'afers d'Itàlia en absència de l'ambaixador Tittoni, havia anunciat a Viviani la neutralitat italiana, i la impressió penosa que produí a Berlín, on en tots els restaurants es servien ensalades amb els tres colors de la bandera italiana

Mirant a fora

Sir Samuel Hoare

El nom del secretari del Foreign Office s'ha fet famós en poc temps. És veritat que a Anglaterra tothom coneixia Sir Samuel, però Anglaterra és el país d'excepció que confirma la dita segons la qual ningú no és profeta en el seu país.

Sir Samuel Hoare ha sortit d'Oxford. Tan bon punt va sortir d'aquesta universitat es va posar a estudiar, contra el costum de deixar de treballar dels nostres universitaris. Com que Sir Samuel volia dedicar-se a la política i, concretament, a la política internacional, es va posar a estudiar idiomes. Excel·lent causeur en la seva llengua, Sir Samuel domina, encara, a la perfecció no menys que el francès, l'italià, l'alemany, el rus i, resultat del pas pel ministeri de l'Índia, diversos dialectes indis. Durant la guerra, Sir Samuel fou un dels col·laboradors de Lord Kitchener i com a tal estigué en contacte amb els Estats Majors italià i rus. Remarcablement assabentat del que passava a Rússia, fou el primer de saber la mort de Rasputin i, en aquella ocasió, trameté al seu govern una memòria sobre la política russa, remarcable anticipació del que s'esdevingué anys més tard.

Cridat al ministeri de l'Índia, Sir Samuel portà a cap un esforç ingent. En aquella ocasió va demostrar una capacitat de treball formidable. Va pronunciar, en defensa de l'Estatut, un nombre inculcable de discursos. No pas discursos banals. Només cal tenir en compte que per documentar-se va llegir i anotar no menys que uns sis mil volums... i sobre l'Índia!

Els que el coneixen a fons fan remarcar la dretesa del seu caràcter. Petit, amb ulls incisius, de vegades tolt pel reuma, no per això deixa d'ésser un home d'acció, de gran acció. A quaranta anys Sir Samuel Hoare obtingué el títol de pilot aviador. Les seves aficions aèries el porten a accomplir el raid Londres-Bombay, el fruit del qual és un llibre deliciós.

Sir Samuel, que és capaç de tot això, és també capaç d'altres coses. Per exemple, a quaranta-tres anys aprèn a patinar. I a Saint Moritz, poc temps després, resultava brillantment classificat, entre figures de rellu internacional.

El pitjor abús

Edouard Herriot, que és un home de lletres, prepara un altre llibre, aquesta vegada sobre la Revolució francesa.

Preguntat sobre l'estat dels seus treballs, es tregué la pipa de la boca per a dir:

— Arribo a la conclusió que la nostra Revolució, tanmateix, ha donat lloc a tres abusos: abús de la guillotina, abús dels records clàssics i abús de la metàfora.

Féu una pausa i afegí:

— El més deplorable de tots és, sens dubte, l'abús de la metàfora.

Paciència

Algú deia a Pertinax, notori especialista en política estrangera, que el conflicte italo-britànic s'arranjaria amb un xic de paciència:

— El temps és un gran mestre — conclougué l'interlocutor.

— No sempre els grans mestres tenen bons alumnes — respongué Pertinax.

Síntoma

El corresponsal anglès, present a la Revolució russa de 1917-18, ha dit, tornant d'Itàlia:

— Mussolini està condemnat. El que no se sap és el temps que durarà la seva agonia ni quin serà el ceremonial del seu enterament.

I davant l'escepticisme dels col·legues francesos, afegí:

— N'hi ha prou amb passejar un parell de dies per Roma per adonar-se que l'atmosfera ha canviat. Canten els mateixos himnes, però ja no amenacen als que no els canten.

Els pantalons de von Papen

Si Eden és l'home més ben vestit d'Anglaterra, von Papen passa per ésser-ho d'Alemanya.

Darrerament, a Salzburg, l'home es comprà uns pantalons a la moda tirolesa, que han fet parlar tot el Tercer Reich.

Les coses van anar així: No coneixent prou bé la ciutat, demanà consell a la dona del cònsol d'Alemanya, que li aconsellà la botiga d'un tal Schwarz que la més elegant de la ciutat. Però aquest botiguer és jueu. De seguida es va saber a Alemanya que von Papen, trobant-se a l'estranger, havia comprat a casa d'un no ari. Això no podia quedar sense càstig... i el cònsol d'Alemanya a Salzburg ha estat rellevat de les seves funcions.

SASTRERIA F. COMAS

FONTANELLA, 9 PRAL

DISTINCIO - BONGUST - QUALITAT

ESPECIALITAT EN VESTITS DE SOCIETAT

TIGGIS

ANGLATERRA A PRIMER PLA

Complexitat i abast de les eleccions

Stanley Baldwin, cap del govern anglès, ha posat fi a la seva campanya electoral. Això vol dir que el període de propaganda resta virtualment clos. Els informes que arriben d'Anglaterra mostren una campanya electoral indiferent, sense cap repercussió violenta. Fora d'alguns cops de puny en un míting de Randolph Churchill, fill de Wins-

Australia i Nova Zelanda. A la invasió demogràfica, Japó imposa el dumping econòmic. L'Índia, sota la pressió panasiàtica i sota l'agitació marxista, esdevé preocupació constant. Hi ha encara Egipte, Irlanda, Canadà. A tot arreu el braç d'Anglaterra no pot fallar, la potència britànica deu acudir-hi, vigilant i activa.

Sir Malcolm Campbell, candidat, fent propaganda entre els que li construïren el famós «Blue Bird»

ton, i les demostracions d'enemistat personal de què ha estat víctima Ramsay Mac Donald en el seu districte de Seaham, tot passa com si les eleccions no interessessin o fossin, encara, molt llunyanes.

Potser un dels motius de la indiferència és la sensació, cada dia creixent, de la seguretat en el triomf del partit conservador. En les clàssiques apostes al Stock Exchange de Londres i en els matxs de futbol, els disabtes a la tarda, el partit conservador porta un avantatge net. Els càlculs que es fan sobre la majoria que obtindrà el govern nacional varien entre 200 (optimista) i 100 a 125 diputats. Però tothom dona per descomptat el triomf del partit conservador.

Les eleccions, amb tot, presenten una importància considerable. No és pas que a Anglaterra, país clàssic del parlamentarisme, els plans del govern siguin un secret per ningú. Però tothom desitja veure aclarits els dubtes que pesen avui sobre les intencions britàniques. Quina serà l'actitud d'Anglaterra en la política europea? Com pretén arranjar el conflicte italo-etíop? Veurem un afiançament de l'imperialisme anglès? La campanya electoral no ens deixa endevinar gaire cosa. Els laboristes han posat en evidència les contradiccions de la política conservadora; els liberals han estat molt caústics, però no s'han mogut de la zona del pur faig play. Caldrà esperar per conèixer-les.

El que sí podem examinar és les tendències que mouen, avui, la política anglesa, les idees-clau dels partits i els homes. Es pot afirmar que a Anglaterra, en una forma o altra, l'imperialisme és el denominador comú de tots els partits. En l'època de Gladstone i la lluita entre el llavors colonialisme i l'escola de Manchester, els partits i la ideologia liberal foren els grans enemics de la idea d'Imperi. Però l'imperialisme anglès — com han vist molt bé els qui millor l'han tractat — ha estat en el seu origen una necessitat d'espai i riquesa i tot seguit «un empuje vital» com diu Madariaga. L'imperialisme, a Anglaterra, no és fruit d'una apatència de classe o de nació: és el resultat del tarannà del britànic. Si s'examina la història de l'imperialisme es veurà que l'anglès, en adquirir un territori, deixava tota mena de prejudicis. S'hi instal·lava, senzillament, per explotar-lo. L'adquisició de la riquesa era la finalitat principal del primer colonialisme.

La pèrdua de les colònies britàniques a Nordamèrica imprimí una orientació diferent a l'imperialisme anglès. Des de llavors la tolerància, l'esperit de col·laboració, es substituïren a la brutalitat. Continuador, en certa manera, dels Pitt, el jueu Disraeli fou el definidor del nou imperialisme. Gran claudiment, fou l'home que veié la importància del Canal de Suez, que es preocupà de la seguretat de les bases navals al Mediterrani, que féu proclamar la reina Victòria emperadriu de l'Índia.

Gladstone i l'escola liberal de Manchester atacaren l'imperialisme no pas com a ideologia antiliberal, sinó com una política anexas als torres. Gladstone creia de bona fe que l'imperialisme destruïa el benestar d'Anglaterra, creant incessants conflictes. Cobden combatia la idea de força en què s'inspirava l'imperialisme, però àdhuc el defensava econòmicament.

Joe Chamberlain i Salisbury completaren l'obra dels Pitt i Disraeli i pot dir-se que, després d'ells, Anglaterra acceptà l'imperialisme com a necessitat. Chamberlain hi sabé barrejar l'orgull de la raça, de la cultura i la llengua anglo-saxona. Ben aviat, inconsistentment, tothom acceptà la cèlebre frase de Canning: «Els pobles d'Amèrica del Sud ja són lliures de la tirania. Si no els oblidem aviat seran anglesos.»

La Gran Guerra afavorí el desenvolupament de l'imperialisme anglès. Amb la derrota d'Alemanya, Anglaterra veié acomplert el somni de Cecil Rhodes d'unir El Caire a El Cap. Els territoris costers al Canal de Suez esdevingueren, si no anglesos, sota la influència anglesa.

Però tot i que, en examinar el mapa de l'Imperi, hom s'admira de la seva extensió i riquesa, és cert tanmateix que la preponderància britànica al món es veu amenaçada. El nou Imperi japonès, l'aliat de 1902 i 1911, està a punt d'erigir-se en àrbitre d'Extrem Orient. Anglaterra veu perillar, en aquest formidable panasiatisme en marxa, no sols Hong-Kong i Singapore, sinó

A desgrat de les complicacions, sense oblidar els perills que present Anglaterra, l'imperialisme anglès evoluciona cap a una nova estabilitat. El liberalisme vuitcentista — reaccionant contra el mercantilisme — imposà a l'imperialisme anglès el self-government. Els Dominis arribaren a la sobirania política i econòmica a través del liberalisme.

Fracassat — o almenys inadaplat als nostres temps — el Free-Trade, Anglaterra imposà les tarifes imperials preferencials i els acords d'Ottawa. Actualment a Anglaterra cada dia fa més camí la idea que l'Imperi anglo-saxó deu fer una política d'acostament amb els Estats Units i constituir un bloc de gran estabilitat. L'Imperi va esdevenint una «força al servei de la pau». Aquesta idea H. G. Wells l'ha defensada en uns articles en una revista nordamericana. La tesi de Wells condueix, necessàriament, a un «racisme intel·lectual», a una superioritat del pensament anglo-saxó.

Paral·lel al moviment imperial pacifista, la jove Anglaterra és «planista». Es «planista» la joventut més brillant del partit conservador. Ho és la intel·lectualitat laborista. No debades Wells ha estat el gran profeta del «planisme» i H. D. Cole el tècnic. Al contacte amb la realitat, l'economista conservador i el laborista es troben davant l'Imperi, és a dir, davant una massa enorme que cal amotillar, donar-li figura. Entre lord Blaverbrook i Mosley — cap dels feixistes — troben curioses semblances programàtiques, igualment que l'imperialisme laborista (també existeix) es basa en el mateix concepte, l'economia dirigida, que el de Mosley.

Però de Locke a Bentham, com ha demostrat H. J. Laski, Anglaterra ha estat el país de l'utilitarisme. Agafeu qualsevol confagració, qualsevol situació política, a Europa o al món, durant els darrers cent anys. En cap Anglaterra no ha perdut. La força anglesa resideix, principalment, en el fet que és un pragmatisme organitzat. La societat, la cultura, la finança, tot obeeix el fi superior, el Rule Britannia. Quan és feble, Anglaterra pacta. Quan és forta, s'imposa. Si l'adversari és temible, Anglaterra fa concessions. La qüestió és conservar els ressorts vitals. On l'armada fracassa, el diner s'imposa.

La història de l'imperialisme anglès és una epopeia grandiosa, amb aventures meravelloses, però també infàmes sense nombre, moltes de les quals deuen dormir en l'ombra vigilant d'algun arxiu. Com reaccionarà aquest imperialisme, després de l'actual crisi?

El Daily Herald, periòdic laborista, ha publicat unes informacions donant per segur que el govern nacional té un projecte de reforma de la S. de les N. És possible que el periòdic abusi de la propaganda, però el programa de rearmament, l'entrada de Winston Churchill en el nou govern i el canvi de tàctica dels dye hard, avui al costat de Baldwin, fan tèmex que l'imperialisme es desperti amb excessives velleïtats bèl·liques.

Les eleccions que tenen lloc avui poden resoldre l'enigma del futur anglès. Si l'imperialisme es vol imposar per la força, si segueix els corrents tràgics del moment, es desfan les més belles possibilitats per aquest bloc anglo-saxó, estable i pacifista en un món convulsional. Aquest dilema en què es debat la vida social i política anglesa ha imposat un canvi de mètodes al partit laborista. Nascut a l'ombra de la lluita de classes, però influenciat pel radicalisme filosòfic de fi de segle, el laborisme, per haver-se situat en un pla governamental, deu acceptar la realitat imperial i preveure'n el governament.

Si volem judicar la política britànica amb la nostra terminologia no hi compendrem res. Si acceptem, però, el concepte d'Imperi, amb totes les contradiccions que comporta, com una realitat i una idea en perpètua evolució, compendrem una mica quins són els termes del problema que plantegen les eleccions d'avui. Conservadorisme i laborisme, sí, però en funció de l'imperialisme.

FERMÍ VERGES

Compreu BRISAS Revista il·lustrada

Selecció d'Art, Literatura, Modes, Decoració, Esports, etc.

En el lloc on el 7 de novembre de 1918 els parlamentaris alemanys passaren les línies franceses, el corneta Sellier, que toca l'«Alto el foc!», repeteix el gest que posà fi a la guerra

gic no ha servit per a fer concebre l'horror necessari no solament per a evitar la formació de nous exèrcits poderosos, proveïts dels més perfeccionats instruments de destrucció, sinó també el ressorgiment d'un esperit bel·licós que el record del temps que va del 12 d'agost de 1914 a l'11 de novembre de 1918 hauria hagut de dominar definitivament. En aquests dies que es recorda l'acabament de la gran guerra, el canó retruny a l'Àfrica Oriental i la pau d'Europa està més amenaçada del que sembla.

No sabem si és exacta l'opinió de molts crítics de la història, com Benedetto Croce i Guglielmo Ferrero de tendències més aviat dissemblants, que veuen el veritable motiu de la conflagració mundial en la competència anglesa i alemanya per l'hegemonia. Per la convicció que ens hem pogut formar personalment, a través de la llarga sèrie d'esdeveniments a què hem assistit, ens sembla que si les raons adduïdes per ambdós historiadors han pogut jugar un paper important en la determinació alemanya de desencadenar la guerra, no han mancat altres motius que per la seva banda haurien bastat a determinar Alemanya a seguir el camí emprès. Entre aquests motius hi havia el d'infligir una derrota a França que li impossibilités durant una colla d'anys d'intentar una guerra de revenja, en la qual només pensaven, en els moments d'exaltació nacionalista, l'ex-pacifista Déroulde i companys, però no els governants francesos, decidits a conservar la pau a tota costa.

Creiem que actualment està ben demostrat que Alemanya volia ensorrar ensem França i Anglaterra. Els documents continguts en el *Llibre Gris* i en el *Blau*, publicats pel Foreign Office en 1918, proven com és errònia la versió que si Alemanya hagués sabut que Anglaterra interviendria en el conflicte, no l'hauria provocat. Les notes de Grey, els telegrams bescanviats entre Jordi V, Guillem II i Enric de Prússia, el llarg telegrama de Poincaré a Jordi V, que porten dates anteriors al començ de les hostilitats, són demostracions en favor de la nostra opinió.

Feia vint anys que Alemanya es preparava per a la guerra. L'atemptat de Serajevo, conseqüència de l'annexió de Bòsnia i Hercegovina arbitràriament realitzada per Àustria-Hongria, no fou més que el pretext triat perquè havia arribat el moment que esperava la Reichswehr.

La darrera proposta feta per Grey d'acord amb el ministre italià de l'Exterior, Di San Giuliano, al govern de Viena, d'ocupar transitoriament el territori serbi, amb la capital, des d'on els austríacs dictarien condicions als serbis — fets injustament responsables de l'assassinat dels arxiducs austríacs — quedà sense resposta. El ministre d'Afers estrangers austríac, Berchtold, per consell del canceller del Reich, Bethmann-Hollweg, havia cregut oportú absentar-se de Viena.

Però el que a Berlín i a Viena no es preveia era la neutralitat italiana. Si, en efecte, els italians haguessin atacat França pels Alps i pel mar, l'exèrcit de la República no hauria pogut concentrar-se sobre el Marne i les audacioses previsions de Guillem II d'ésser a París a mitjan agost haurien estat de menys difícil execució.

Entre França i Itàlia existia un acord secret, pel qual les dues nacions es comprometien a no intervenir l'una contra l'altra en cas que una d'elles fos agredida. Això fou l'obra mestra de diplomàcia de Camille Barrère durant els trenta anys que representà França a Roma.

Però donada la violació del tractat garantidor de la neutralitat belga, a París es va creure fins a l'últim moment que Itàlia es posaria al costat dels Imperis centrals.

En realitat, molts membres del govern italià d'aleshores — professors d'universitat, amants de cultura germànica — es decantaven a la fidelitat a l'aliança. Di San Giuliano era partidari o de la neutralitat o de la participació al costat dels francesos, reflectint l'opinió pública del país. Per sort, el govern austríac cometé la planxa de no comunicar a l'Itàlia, ni abans ni després de la seva presentació a Belgrad, el famós ultimàtum a Sèrbia. Potser mai un acte de descortesia diplomàtica no ha tingut un efecte tan beneficiós. Di San Giuliano, tot protestant-ne, s'alegrava de la gaffe vienesa, que constituïa una violació del tractat d'aliança. Fou, més que cap altra cosa,

i s'anomenaven «ensalades de la traïció». Que el govern francès, o almenys el ministre de la Guerra, estava segur que Itàlia no entraria en guerra amb els aliats, ho demostra el següent episodi, poc conegut. El comandant de les tropes franceses de Modane, en la frontera del Mont Cenis, tenia ordres d'obrir un plec segellat tan aviat com li arribés la notícia de la declaració de guerra. El vell oficial — era un coronel reclamat al servei pocs dies abans — obrí el plec: contenia l'ordre de fer saltar el túnel del Mont Cenis, el primer obert sota els Alps, que havia costat molts anys de treball. El comissari de policia de Modane, el cors Marchetti, convençut que Itàlia no atacaria França, demanà al coronel que s'esperés una mica, proposant-se de telefonar immediatament a París. Pocs minuts després, un telegrama del ministre de la Guerra comunicava al coronel que el plec no havia d'ésser obert.

Els Estats Units no tenien cap intenció d'intervenir en el conflicte, però la persistència dels submarins alemanys a ensorrar vaixells americans malgrat les insistent protestes de la Casa Blanca, induí Wilson, en contradicció amb la doctrina de Monroe, de declarar la guerra als Imperis centrals. El 6 d'abril de 1917, fou tramesa de Washington la declaració a Berlín i a Viena.

La intervenció americana aclaparà els alemanys. Àustria-Hongria, sobretot, estava esgotada. Charles I, que havia succeït al vell Francesc Josep, al qual el destí estalvià l'espectacle de la catàstrofe de l'Imperi, havia fet arribar, per mitjançeria del seu cunyat el príncep Sixt de Borbó, proposicions de pau a Poincaré, president de França, afirmant que reconeixeria el dret de França a Alsàcia i Lorena, la reconstitució de Bèlgica i de Sèrbia, a la qual es cedia un port en l'Adriàtic, i el rescabament dels danys. D'Itàlia no en deia paraula.

França posà Itàlia al corrent de la gestió austríaca, i després d'una reunió que es celebrà a San Giovanni di Muriana, en la qual Sonnino era el representant d'Itàlia, la proposta de Charles — que, entre altres coses, temia una revolució — fou rebutjada.

Poc després a Alemanya es manifestaven altres corrents favorables a la pau, però Ludendorff s'oposà a qualsevulla negociació. El generalíssim alemany no es convenç fins a la pau separada entre Turquia i Bulgària que la partida era perduda.

L'1 d'octubre de 1918, Guillem II abdica i a Berlín es constituí un govern parlamentari amb Max von Baden com canceller. Aquest, el 5 d'octubre, per mitjà del govern suís, féu arribar a Wilson propostes d'armistici i de pau. La desfeta dels exèrcits austríacs al Piave contribuï a afavorir el moviment alemany en favor de la pau.

Wilson, per mitjà del secretari d'Estat Lausning, féu respondre a Berlín que era possible un armistici si es podia entendre com una capitulació, i que ja no era el cas d'aplicar aquells catorze punts proposats per ell en gener del mateix any.

Alemanya, que si hagués escoltat els diplomàtics hauria pogut obtenir gairebé un any abans unes condicions de pau honorables, empena per l'element militar a combatre fins a l'últim en una impossible esperança de victòria, hagué de resignar-se a declarar-se vençuda en condicions molt diferents.

Després d'un ràpid bescanvi de notes entre els governs belligerants, el vespre del 8 d'octubre cinc oficials alemanys, en dos autos onejant bandera blanca, s'acostaven a les línies avançades franceses. Les cornetes donaren el senyal d'alto el foc! en el front francès, l'únic on es combatia, car el 4 de novembre s'havia estipulat un armistici italo-austro-hongarès.

L'11 de novembre, a Rethondes, fou signat l'armistici en el vagó-restaurant del tren que servia de quarter general del mariscal Foch — relíquia històrica conservada a París, en el pati dels Invàlids — i l'endemà Clemenceau ho anunciava a la Cambra.

Semblava que s'anava a obrir una nova era, i àdhuc s'esperava que Alemanya, penedida, es redimiria sota un règim democràtic...

Husions! Avui veiem com el món ha tornat a les mateixes condicions psicològiques d'abans de la guerra, i tots els països, començant per Alemanya, han reemprès la cursa dels armaments amb més intensitat que mai...

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Dues obres interessants

Després d'*El doctor Jekyll i mister Hyde*, després de *L'illa del Tresor*, heus ací *El follet de l'ampolla*, encara una altra narració de Stevenson que inspira una pel·lícula. És la que s'ha estrenat al Tivoli amb el títol d'*El diable embotellat*.

Es remarcable la fidelitat d'aquest film respecte a l'original literari. És així una

que hom es descuidi, la seva venda es farà del tot impossible. A cada èxit extern correspon una etapa més en l'anorreament total de la voluntat moral, i així veiem el pobre protagonista vençut pel diable i damnat per sempre més. L'únic mitjà de rompre el malefici i de permetre a la víctima del pacte diabòlic d'evadir-se del seu destí trágic, és el sacrifici lliurement acceptat, l'acte reparador portat a cap per aquella dona que és capaç, en un acte de vivència amorosa, d'estimar la salvació del seu home més que la seva pròpia.

Es una història d'aquest ordre, plena d'elements màgics, gràvida de significació filosòfica, que els realitzadors del film han aconseguit plasmar en la seva obra i interessar amb ella l'atenció sostinguda dels públics més heterogenis. En aquest sentit cal felicitar-los per haver reeixit d'una manera total en una empresa que era sens dubte arriscada.

El film, en si, no ofereix gran cosa de particular. És purament i simplement un film correcte, ben ambientat, excel·lentment interpretat. Aconsegueix doncs, en tot moment, una discreció digna. El seu valor, el que fa que la pel·lícula sigui vista amb un interès mai decaigut, és la suggestió formidable de la faula amb tant d'enginy concebuda per Stevenson.

Encapçalant el repartiment, Kate de Nagy.

Els anglesos persisteixen en el film històric. Amb *Abdul-Hamid* han anat a cercar el motiu del film en la història contemporània de Turquia. Un reflex de la metamorfosi de l'Imperi Otomà que, emprès pels vents de cultura occidental, camina vers la república.

Un tema de passions col·lectives i el drama punyent, íntim, d'un patetisme esfereïdor del soldà Abdul-Hamid, asfixiant-se moralment en una atmosfera de conspiradors i de repressions sanguinàries.

Deixant de banda alguns efectes d'un teatralisme primari i alguns ritardandos en el ritme que allargassen massa certs passatges, la pel·lícula és una obra de real envergadura i amb moments d'una gran força. Conté una pila d'encerts que podríem qualificar de netament cinematogràfics. Hi ha magnificència de bona llei en la *mise en scène*. Hi ha, a excepció d'un Nils Asther insuportable, una selecció d'interprets de gran classe. En conjunt, és doncs una obra que pot figurar entre les millors que portem vistes aquesta temporada, que, abans de començar, ja assenyalàvem, en aquest mateix lloc, com molt prometedora.

Es una pel·lícula animada d'un autèntic esperit trágic. Dirigida per Karl Gröne. Entre els interprets cal destacar Fritz Korner i Adrienne Ames.

JOSÉ PALAU

Sessió Mirador

Arranjades ja les dificultats entre la Casa productora de

NOBLESA OBLIGA

i certs elements del Govern, la sessió organitzada per MIRADOR que s'havia de celebrar dilluns passat tindrà lloc dilluns dia 18 nit al cinema "Coliseum"

A més a més del film esmentat, es projectaran els films de complement, actuals i històrics, anunciats i un

POPEYE inèdit

Mike Butch, «the rubber faced man» (l'home de la cara de goma), del Fernandez Circus, de California, que és la estampa vivent de Popeye. Fleischer s'inspirà en Mike Butch, o Mike Butch en el ninot de Fleischer (1)?

Per a encàrrecs de localitats, a la nostra Administració (Ronda de Sant Pere, 3) fins demà passat, dissabte. Passat aquest terme, a la taquilla del Coliseum.

COLISEUM
Dilluns, dia 18 en sessió MIRADOR

CHARLES LAUGHTON

MARY BOLAND

CHARLIE RUGGLES

ZASU PITTS

NOBLESA OBLIGA

una sátira formidable. Dirigida per LEO MC. CAREY
ES UN FILM PARAMOUNT

Films estrenats

FEMINA. — *La viuda alegre* és un film divertit de cap a peus, en el qual el Lubitsch de la ironia i de l'humor finíssim només dona senyals de vida de tant en tant amb algun gag deliciós, i presentat amb uns decorats que participen de la feixuguesa de Sternberg, del babilonisme de De Mille i dels enlluernadors jocs ritmats de Busby Berkeley. Posta en escena grandiosa. Per a un poema èpic. Mai per a la música lleugera i encisadora de Franz Lehar ni per a la insignificant i delicada aventura de Missia i el príncep Danil. Però — i ho repetim per a ús dels espectadors que no mirin prim — aquest film d'origen vienès, adaptat per un francès i rodats als Estats Units per un alemany, aquest film sense accent, és divertit de cap a peus.

Ronald Colman i Loretta Young en «Clive de l'Índia»

CAPITOL. — *Don Quintín el amargao* és una adaptació del conegut sainet d'Arniches i Estremera ben realitzada — el seu director ha sabut donar moviment i varietat a un tema tan teatral —, mediocrement presentada i discretament interpretada. La gràcia del seu diàleg i l'hàbil manipulació dels tòpics melodramàtics d'èxit copiosament experimentat li asseguren un llarg sojorn a tots els cinemes populars on es projecti.

CATALUNYA. — Benito Perojo no té personalitat. Ni nervi ni sang. És molt fred. I encomana aquesta fredor als artistes que dirigeix. Però coneix l'ofici a fons. Ha donat un ofici i una normalitat al cinema espanyol. I això és molt important en aquest cinema on abunden l'analfabetisme i l'anormalitat genial. *Es mi hombre* té els esmentats virtuts i defectes de Perojo. I fa riure molt als amadors dels films espanyols degut a la comicitat del diàleg i de Valeriano León.

MARYLAND. — *El payaso de circo* és un grapat de belles imatges d'un circ ambulànt, les quals, en lloc de servir de tela de fons a una anècdota, es situen a primer pla i es converteixen en un documental sobre el circ de primer ordre. En aquest film, que inverteix amb desprecupació els termes, la tela de fons és l'anècdota fluixa i prima com un tel de ceba, que interpreta Joe E. Brown amb una flexibilitat que li permet d'expressar amb justesa els matisos més subtils dels més diversos sentiments.

COLISEUM. — *Clive de l'Índia*, que ens conta la vida de Robert Clive, l'heroi que va incorporar l'Índia a la corona anglesa, és un film biogràfic amb la manca de cohesió que aquest gènere comporta. Obra d'interès dispers, perquè no és possible explicar una pila d'anys de la vida d'un home en cinc quarts d'hora de projecció, aquesta

pel·lícula, malgrat la seva absència d'unitat, conté fragments magistrals i és plena de grandesa i de noblesa. Richard Boleslawsky l'ha dirigida. I Ronald Colman ha encarnat el protagonista amb una barreja deliciosa

d'ingenunitat i d'ironia superior, en la primera meitat del film, i amb una autoritat i un dramatisme emocionant, en la segona.

S. G.

Han tornat les melodies inoludables d'altres temps

A la sortida de l'espectacle, festa. Soir de Paris chez Maxim's a CASA LLIBRE.
Es desparten localitats amb una setmana d'anticipació.

FÈMINA

Programa doble núm. 1

Avui dijous, estrena al

TIVOLI

Passions i amorettes sota la llum subjugadora de la Camarga

Un bell film de luxe i ostentació

Realçarà la solemnitat de l'estrena la assistència personal de

TELA TSCHAI

Sense augment de preus

CAPISEDA
MITO
CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I. 11
Telèfon 41655

CINEMA CATALUNYA
(FOGAR DEL CINEMA NACIONAL)

SEGONA SETMANA

Triomfa amb tot el seu ímpetu en totes les sessions

El film que tot el públic esperava

Avui dijous
estrena al

MARYLAND

Claudette Colbert

Sucedio una vez

La famosa actriu que amb COLUMBIA aconseguí un premi, torna amb la mateixa casa en una pel·lícula excepcional.

EL TEATRE

Pastora Imperio, encara

Ara que acaba d'acabar-se Lerroux, semblava possible tornar a creure allò que en aquest món tot s'acaba un dia o altre, però no és així.

Aquests dies es parla de ressuscitar García Prieto i es parla així mateix d'un bloc centrista que conté tots de noms de la història dels dies d'abans del Catorze d'Abril.

Aquests dies, a més a més, torna a actuar a Barcelona Pastora Imperio. L'èminent cantant, aquesta vegada ha vingut al Barcelonès no sabem si expressament o per manca d'altre local. De totes maneres, sigui o no fet exprés, té una certa significació desafiadora el fet que Pastora hagi anat a la capçalera del barri xinès, com si es tractés de donar la batalla a tots els «transformistes» que empenyen l'onada popular abassegadora de *Maria de la O, Mari Cruz, Maria Magdalena* i altres Maries que com una nuvolada tormentosa de fregalls fan retronar els cel·lerts de Barcelona.

Amb la nostra modesta presència hem volgut ajudar a omplir el Barcelonès per a retre l'homenatge d'admiració que mereix Pastora Imperio... Però no ens ha estat possible complir la segona meitat del nostre propòsit.

Hi hem anat només, i només en entrar hem sentit un flamenc incondicional que deia:

—Este local no lo llenan ni convirtiéndolo en cárcel...

Afortunada frase que hem recollit textualment, perquè a més de donar idea de la grandària del teatre, la dona així mateix de la poca gent que hi va aquests dies.

Això no ha impedit, però, que l'actuació de Pastora Imperio hagi estat coronada de xardoroses ovacions d'una sonoritat molt superior a la quantitat de mans que s'han ajuntat per a produir-les. Semblava com si aplaudissin tots els que no hi havien anat, amb tanta bona fe i entusiasme com ho fèiem els pocs que hi érem.

L'espectacle que porta Pastora com a base i complement de la seva actuació, ens apressa a declarar que no està a la seva altura. No solament no està a l'altura més alta que ella havia aconseguit en els seus bons temps, sinó que ni tan sols està a la migrada altura a què ella mateixa deixa rendir ara aquell seu fabulós prestigi dels dies pretèrits.

Només es salva d'aquesta mediocritat que domina tot l'espectacle la bella Antinea, que fa sobrehumans esforços per a inculcar-li tot el seu dinamisme i tota l'alegria que porta a dins.

Pastora Imperio confirma plenament allò que «on n'hi ha hagut sempre en queda». L'esforç que li cal per a aconseguir-ho és solament comparable a aquells grans esforços que fa Lerroux per arranjat cada dia els sargits que aguanten les dissidències quotidianament latents entre els seus cada dia més comptables incondicionals.

En primer lloc surt un *speaker* que anuncia Pastora com creadora única i indiscutible dels cuplets *Maria de la O, Mari Cruz i Ma-*

ria Magdalena. Aleshores surt Pastora Imperio i lliura una aferissada i singular batalla amb tots els seus imitadors innombrables... cantant aquestes tres cançons en forma de debat parlamentari. Sort que al final ningú no demana votació, si no potser quedaria massa demostrat que Pastora, portada a aquest absurd terreny per un afany insensat de no deturar la competència, no

Pastora Imperio

aconsegueix pas prou plenament derrotar-los. L'espectador desposseït de fanatisme, si fos al Barcelonès, on afortunadament ja no resten més que els veritables fanàtics, en treuria la impressió paradoxal que Pastora Imperio no és ja el millor dels imitadors d'ella mateixa.

Sort que després d'això canta i balla uns *tanguitos*, com aquell de *La mujer de Antonio camina así*, que és encara del mateix estil d'aquells que varen donar-li dies de glòria i ocasions per a mostrar en tota la seva esplendor l'incomparable temperament i l'extraordinària majestat que col·loquen Pastora Imperio, fa trenta anys, en el lloc indiscutible on no podran mai arribar tots els somiatruïtes que es posen una perucca per a cantar *Rocio* i creure's que són Pastora Imperio.

Ballant el *tanguito*, encara guanya Pastora tota la batalla a tots els que són al teatre i a tots els encara més nombrosos que ja no hi són, i quan aixeca els braços amb aquella sobirana gràcia que ningú més no ha superat, per a brodar al compàs de la guitarra la picardia afiligranada de la meravellosa dansa gaditana, entra tot ella encara dins la imatge inoblidable dels seus millors records, aquells records que fins aquell moment han estat omplint l'escena només com a tals records, lluitant per a fer respectar la Pastora d'avui.

Només aquests quatre compassos del *tanguito*, amb l'abassegadora força d'evocació d'un estil pur del qual Pastora mai —ni ara— no hauria d'haver sortit, són prou per a demostrar a bastament que ara encara és Pastora Imperio la millor imitadora que queda al món d'aquella Pastora Imperio que no han oblidat ni els que no van al Circ Barcelonès, que potser no hi van precisament perquè encara no l'han oblidada.

ERNEST GUASP

Sobre la presentació d'una obra

En la crítica de Joan Cortès, publicada la setmana passada, raons materials obligaren a suprimir-ne el fragment següent referent a la presentació, només, de Roser Florit

En aquesta estrena, tot el que afecta la presentació, decorat, mobiliari, accessoris i vestits, ha estat atès amb cura i correcció. Francesc Fontanals, el nom del qual ha quedat ja com el del més fidel interpretador i el genuí decorador del teatre de Sagarrà, ha sabut projectar per a aquest *Roser florit* un bellíssim interior vuitcentista, eixamorat de caràcter, bellíssim de color i exacte en més d'un detall, per bé que no d'una fidelitat excessiva quant als tòpics de la decoració de l'època; encara que val a dir que la manca de fixació que afecta tot l'art decoratiu romàntic no és pas per esverar-se gaire d'alguna llibertat, i menys quan, com en el cas de Fontanals, hom arriba a una eficiència estètica tan completa en tots sentits. Quant al vestuari, excel·lentment ben projectat, bell de colors i, en conjunt, encertadíssim; els vanos potser més grossos i menys actuals, i, en els pentinats, una mica més de cabells, tant en els homes com en les dones, un xic més de celles en aquelles i un tros més de pel a la cara en aquells no hi estarien pas gens malament.

Que no s'estranyi el lector si troba que dediquem una atenció que en nosaltres és inusitada a aquests particulars. Si no ens hi fixem més sovint no és pas perquè creguem que no valen la pena —ans al contrari, estem convençuts que són elements de primeríssima importància—, sinó perquè el que no val la pena és l'abandonament amb què són tractats les més de les vegades —per no dir totes— a casa nostra. Per això, quan, com ara, hom surt de la rutina de la sordidesa i la desprecupació per a realitzar aquesta bella performance que comentem, pensem que el millor estímul perquè hom hi perseveri és donar-li tot el relleu que mereix. Hem de felicitar cordialment la direcció que —a part els petits detalls que hem anotat, que no n'entelen la intenció ni la realització—, ha volgut i ha sabut presentar dins un marc de dignitat i bon gust la darrera comèdia del nostre poeta.

SAVOY

LES ÚLTIMES NOTÍCIES DEL MÓN

PASSEIG DE GRACIA, 86.—Teléfono 76988

Sessió contínua des de les tres de la tarda a la una de la nit

BUTACA, UNA PESSETA

NOTICIARIS: FRANCE ACTUALITES

FOX MOVIE TONE

Reportatge sobre l'homenatge pòstum al mariscal LYAUTEY

PIRATAS SUBMARINOS

un documental sobre la vida dels peixos voràxos

PANICO EN EL PICNIC

Dibuixos en colors

ELCHE

Simfonia de palmeres

Un paradís de pau i de repòs

Original! Fantàstica! Grandiosa!

HELEN GAHAGAN

La Diosa del Fuego

Vegi aquesta gran producció en

ASTORIA

Un film RADIO... Naturalment!

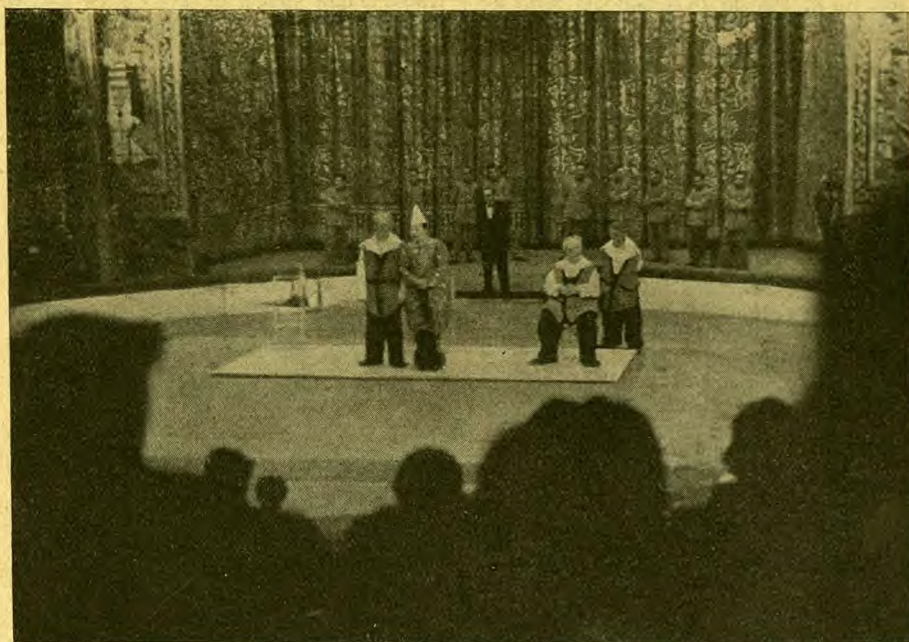

CIRC A L'OLYMPIA

Un programa de simpatia

Menys abundant que l'anterior, l'actual programa de l'Olympia —tercer de la temporada— és també inferior en qualitat. El valor específic total dels números nous no compensa el dels substituïts, tot i que, aïlladament, a alguns d'ells, com els Karrey o com les Astonys, res no es pot objectar, ni

vers. Hi ha contorsionistes que en aparèixer a la pista, amb un caminar incert, el cap baix, flonjos de cos, com si haguessin de desfer-se tot seguit en bocins (8), inciten a la pietat —i de vegades, en dislocar-se, produeixen repugnància. Els Karrey, no. Els Karrey tenen un aspecte sà, robust, ale-

Pompoiff, Teddy, Nabucodonosorcito i Zampabollos

per llur naturalesa, ni per l'estil, ni pel reglatge.

En conjunt, però, i des del punt de vista general de l'espectador, aquest programa és tan entretingut com el segon. Té, com aquell, la característica de la simpatia, i adhuc resulta potser més ben combinat i més mogut. No hi ha, encara, cavalls; no hi ha tampoc volants, i no hi ha uns Médini que entusiasmin el bon aficionat. Hi ha en canvi, més que mai, molta simpatia. Cal insistir-hi. Cal remarcar-ho bé perquè la simpatia és al circ una cosa essencial.

Gràcies a la seva simpatia, la senyora Roxea (1) us farà empassar com bresques un treball de jonglage elemental. Gràcies a la simpatia de les dues noies que mantenen en rotació constant un plat a l'extrem d'un jonc, és aplaudida la *troupe* Lee-Tchung-Fu, una *troupe* de falsos xinesos —tres dones i dos homes— que comença la seva actuació amb un parell d'exercicis d'il·lusionisme coneugadíssims i acaba amb una sèrie d'equilibris senzills a la catifa i al portador; aquests equilibris són fets, per les dues noies al·ludides, amb notable desimboltura i sense deixar un sol moment de somriure, i això salva el portador (2), atleta matusser, mal vestit i desproveït de gràcia al qual m'imagino sempre aixecant sacs de farina. Gràcies a la simpatia, els sis ciclistes Victòria —quatre dones, un home i un nen, alemanys—, que no presenten cap novetat i que no són ni brillants i variats com uns Deblars, ni ràpids i divertits com uns Klein, converteixen llurs exercicis, sobretot els de conjunt, en vistosos a estones i sempre agradables.

L'esforç, la tenacitat i el risc, que tant prodiguen al circ els artistes, difícilment arribaran mai a imposar-se per damunt de la simpatia. És injust, però és així. Si el perxista Giovanni Palmiri (3), que actua dalt d'un pal de vint o vint-i-cinc metres, fix en la seva base, tingues simpatia, el seu treball, sense cap altre mèrit que l'alçada, no esdevindria tan pobre als nostres ulls, i ningú no es recordaria de quan, al mateix Olympia, Cliff Curran o Costica Florescu ens feien estar amb l'ai al cor amb llurs equilibris de cap impressionants. L'anellista Diabellmont (4), que com Giovanni Palmiri constitueix una excepció en aquest programa de simpatia, executat a les anelles uns exercicis molt durs de distensió i planxa, però, més que de la manca d'escola, es ressent el seu treball de la fredor amb què és executat. Cal només comparar, per a comprendre la força de la simpatia, el treball que fa després a la corda fluixa amb el que les cinc Astonys (5) presenten al mateix programa. Les Astonys, com a gimnastes, no són res de l'altre món. Però, quin ritme, quina plasticitat, quina alegria, si us sembla, saben donar constantment a llurs exercicis d'anellisme i suspensió combinats!

L'alegria del circ —la tradicional alegria del circ— és filla de la simpatia, i no són pas els clowns els qui en tenen l'exclusiva. Hi ha clowns que no són simpàtics i que, per tant, són tristos. Un número de cavalls, pel contrari, és sempre alegre. Un bon número de volants és sempre alegre, també. Ho és, com acabo de dir, el de les Astonys. I ho pot ésser un de barristes. O un de contorsionistes. En aquest programa, i com a final de la primera part, actuen els Keystone (6). Són tres gimnastes que han barrejat amb encert llur treball a dues barres amb un número de cascada. Es presenten com uns vagabunds, i assoleixen un èxit boig subratllant amb efectes còmics, d'una comicitat de caigudes i patacades, exercicis tan remarcables com llençar-se de puntes o una passada per dessota en mitja pirueta. Si en lloc d'anar espellitats i rebre cops es presentessin els Keystone amb malla i fessin seriosament llur treball, aquest no deixaria d'ésser alegre, car l'alegria dels Keystone consisteix, en primer terme, en ells mateixos, en llur optimisme, i després, en aqueix ritme accelerat que domina en llur treball.

La prova del que estic dient la tenim també en els dos Karrey (7). Voleu números més ingrats que els de contorsionisme? Doncs els Karrey han reeixit a fer del seu un espectacle simpàtic i plaent. Per què? Abans que res, per llur manera d'ésser; per la forma de presentar-se; perquè van de pressa i no s'entretenen a exhibir una dislocació massa absurda; perquè llurs rostres somrients allunyen de l'espectador qualsevol sentiment ad-

gre. En començar a treballar, creuria tothom que es tracta d'un número d'atletes dels anomenats olímpics.

Programa de simpatia... Aqueixa alemanya sense braços que es fa dir Venus de Milo —per què, aquest nom?— i que amb els peus, com el famós Elroy (9), escriu a màquina, pinta, dispara una escopeta i encén el cigarret, fa oblidar, amb la seva simpatia, el que el seu cas té, en el fons, de tristesa. Simpàtic és també Nathal (10), l'home-simi, que sap amagar el perill, quan s'enfila al paradís, sota les seves joioses entremaliadures. Simpàtics, i boniques, les foques del capità Winston, i les dues xicores que alternen amb elles, Simpàtics, lliu rant-se de ple al públic, els clowns Pompoiff i Teddy i llurs descendents, Nabucodonosorcito i Zampabollos. Simpàtics, en fi, els augustos de la casa: el veterà Guerra, el saltador Senyalada, l'infadigable Silva, l'inquiet Bonilla i el voluntariós Miguel, més ben entesos i més divertits enguany que altres vegades.

JOAN TOMAS

(1) Mlle. Roxea actua ja a l'Olympia el mes d'octubre de l'any passat. Segons m'han dit, pertany a la coneguda família francesa de circ Loyal.

(2) Aquest portador no és altre que el ballari marsellès Moniela, que durant molt de temps formà parella, en els cabarets de Barcelona, amb la ballarina Zimeray.

(3) Els programes l'anuncien amb el nom de Donatello Meers. Però aquest és, en realitat, el nom del *manager*.

(4) Diabellmont (Diego Belmonte), si bé és nascut fora de Catalunya, pot ésser considerat com a català, car ha viscut ací tota la seva vida.

(5) Les Astonys treballaren a l'Olympia el mes de novembre de 1933. Anaven tres, aleshores. Una feia de portador, i les altres dues de gimnastes. Ara, tres fan de portador.

(6) Els Keystone són catalans. Un d'ells, Joan Siles, ha treballat alguns anys amb els famosos barristes Poppescu i fou company del barrista català Joan Costa, cèlebre internacionalment, en els darrers temps d'aquest; també ha format part del trio Oliveres. Un altre, Isidre Tort, fou un dels Harris. El tercer, Lluís Raluy, és relativament novell a l'ofici. Els dos primers són nascuts a Barcelona. Lluís Raluy, fill de pares catalans, va néixer a França.

(7) La darrera vegada que els Karrey estiguieren a Barcelona, fou a l'Olympia, en la tardor de 1933, i eren tres. El company que falta fa un número sol, també de contorsionisme. Els tres són bascos.

(8) El trapezista Albert Powell, per exemple.

(9) Olympia, octubre de 1927.

(10) Olympia, novembre de 1933. Marse-

lès. Fill de l'home-simi, dit també Nathal, que veiérem en 1920 al Principal Palace.

Aquest número ha passat per la censura

ALTRA VEGADA A

COLISEUM

UN ESPECTACLE GRANDIÓS

CLIVE de INDIA

PRODUCCION DE JARRY E. ZANUK

LOS ARTISTAS ASOCIADOS

DIRECTOR: RICHARD BOLESZAWSKY

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Teléfono 79681

Sessió contínua de 11 matí a 11 matinata

SEIENT, UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportajes U. F. A. exclusiu

SECUESTRO CANINO

Dibujos de Walt Disney

NOTICIARIS D'ACTUALITAT

MUNDIAL segons visió PARAMOUNT

i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.

EL CONFLICTE ITALO-ETIOP

Servet especial de les nostres agències

HOMES OBLIDATS

primera part del formidable documental de la Gran Guerra

Fantasio

DEMA SENSACIONAL ESTRENA

L'electritzant escultura negra

L'IDOL DEL PARIS ALEGRE

L'excèntrica "vedette" del Folies i del Casino de París

LES ARTS I ELS ARTISTES

Mercadé, pintor de Tarragona

Jaume Mercadé és el primer pintor català que ha tret partit sistemàticament d'una cosa a primera vista tan poc confortable per a la pintura com és el camp tarragoní.

Aquest, de fet, és el panorama més diametralment oposat als que podrien anomenar-se els requisits indispensables per al paisatge. Absència absoluta de grans contingents vegetals, que són els que han passat a figurar com l'element insubornable del paisatge internacional.

Tarragona, doncs, i concretament el seu

grans discursos pictòrics de Vayreda i dels seus deixebles, hi ha aquesta magnífica concisió de Mercadé, de l'home que estima la filigrana barroca del cep rebotent colorísticament damunt una terra de llicorella, i l'enorme complicació plantejada de l'olivera com a personatge central d'una composició justíssima d'agricultura.

Mercadé ha aconseguit elevar aquesta hermenèutica tarragonina a un estat de palpitant interès artístic que, afortunadament per a tots, s'ha anat eleuant proporcionalment

Jaume Mercadé

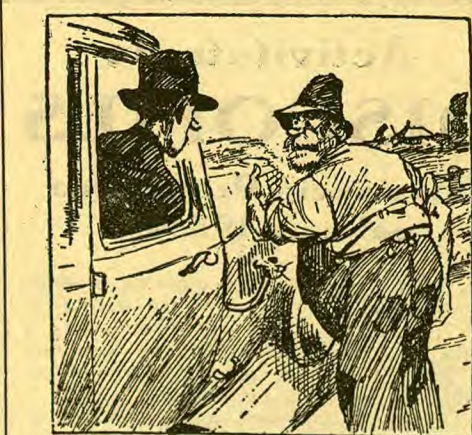
pla i la seva immediata conca de Barberà, són uns llocs evidentment obturats per a tots els qui reclamen del paisatge com a tema un resultat immediat i més o menys fàcilment admissible, perquè la seva anatomia és massa pelada i massa obvia i conté una enorme sèrie de dificultats d'interpretació que forçosament han de salvar-se amb la coparticipació de l'atavisme o bé d'un perfecte procés assimilatiu.

Per això Mercadé ha pogut fer una obra enterament positiva; perquè poseix la primera raó que li ha permès introduir un gran sentit d'emoció tot al llarg de les seves teles.

Difícilment hom pot arribar a la total comprensió de la seva labor si no s'ha preocupat d'establir contactes d'aproximació amb les característiques naturals de Tarragona.

Per aquestes contrades hi ha encara latent un esperit romà, adust i catòric, que passa a apoderar-se de gran quantitat de matisos socials que al seu temps lubrifiquen l'aspecte de la naturalesa. Són els monestirs de Poblet i Santes Creus i les epopeies dels xiquets de Valls i els tremolos de les gralles i dels balls de bastons que donen un total *sui generis* estupendament rimat amb tots els accidents dels camps despullats de tota eufòria silvestre. El sentit del pràctic i del positiu, encaratat dintre una bellesa de pregonesses ancestrals i d'accentos enormement autòctons i típics, i en franca convivència amb la poesia clara i elemental que bastí els primers símptomes de civilització ordenada.

Olot i els seus immediats derivats ens han donat tanta producció, tanta perfecció i tanta influència, que creiem de molta necessitat recalcar la importància de la pintura que amb la garantia d'aquella ens doni uns nous horitzons que serveixin d'argument per a solidificar una mica més la pintura catalana dels nostres dies. A l'altre extrem dels

—Arribareu a un zig-zag... és la segona casa del zag. (Smith's Weekly, Sydney)

PROJECTOR

La distinció de les Arts

«Plau llegir la confirmació d'allò que llarg temps s'ha vingut sostenint i demostrant: tant més que aquesta confirmació surt com d'improvis. En una discussió sobre el valor que cal atribuir a cada virtut i a cada regla moral, trobo l'observació en nota: «Una qüestió anàloga es presenta en Estètica. Quan filosofem al voltant de les diferències i semblances en les bel·leses de l'escultura en pedra o en fusta, de la pintura i de la literatura, del romanticisme i del classicisme, etc., realment filosofem al voltant del marbre, de la fusta, de les matèries colorants i de les paraules i de l'ethos de l'edat o de l'escriptura, però no al voltant de la Bellesa i de l'Art. Bona part de la confusió que sobreabunda en Estètica és deguda a no conèixer això i a provar de trobar els fonaments d'aquestes semblances i diferències en la Bellesa mateixa o en l'Art mateix, i no en les coses materials (Ph. Leon, *The Ethics of power*, London, 1935, pp. 211-12). Dedico aquestes paraules als qui creuen o sospiren les distincions de les arts en el sentit relutut per mi i que acostumo anomenar *lessingüid*.» (Benedetto Croce.)

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

Galeries d'Art

S Y R A

PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀSTIQUES, BATEIGS, ETC.

GRAU SALA (pintura)
MONTSEERAT CASANOVA (pintura)

Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS

MOBLES
OBJECES D'ART I DE FANTASIA
JULI GARCIA GUTIERREZ
SAIZ DE LA MAZA (pintura)
R. ALSINA AMILS (dibuixos)
INAUGURACIÓ D'SSABTE

Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS

EXPOSICIO I VENDA
D'ANTIGUITATS
JOAN MARIA BEPSCUY (pintura)

*

INAUGURACIÓ DISSABTE

SALA GASPAR

Consell de Cent, 323
(entre Rambla de Catalunya i Balmes)

MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES

FERRÁN-ARASA (pintura)

Fins al dia 22

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

FRANCESC LABARIA (pintura)

inauguració dissabte

Passeig de Gràcia, 34

—Cada dia que passa, el meu professor de piano se m'acosta més.
—I quant temps fa que el tens?
—Dos anys i mig.
(Il Travasso delle Idee, Roma)

Les exposicions

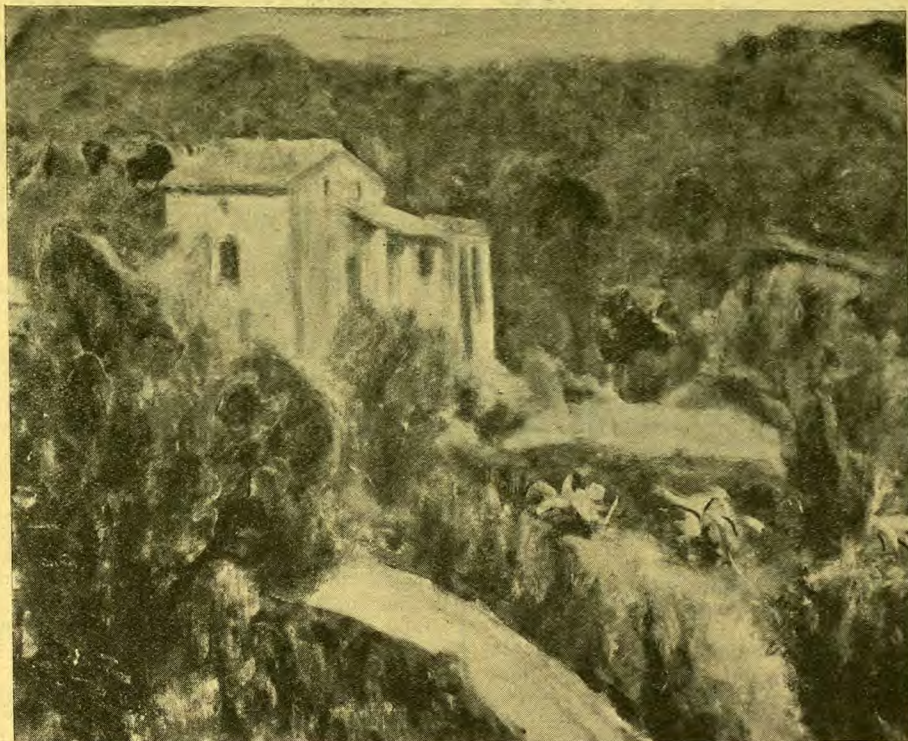
J. Maragall Noble

Fa just un any que Maragall Noble sobtava els amateurs barcelonins amb la irrupció de la seva pintura tan remarcablement personal. Fou aquella una exposició que feia l'efecte d'una mica temorena, tal com pertoca a un inèdit.

El pintor, amb la franquesa amb el públic aconseguida, més segur que la seva obra encaixava perfectament en les reserves comprensives de Barcelona, ha exposat a la Sala Parés el gros de la seva pintura i ha assolit

nòton, és prou bo per a explicar una realitat que fa possible tants fragments d'història d'Espanya, al revés d'altres col·leccions de pintura que tot al més expressen misèria sense solució.

No és aquesta classe de quadros els que fan més excel·lent l'exposició. Es en l'altra cara on aconsegueix els majors encerts i la cristallinitat de la segona sorpresa, en la Castella exuberant, plena de verds i d'irradiacions dels blaus dels rius. La paleta de Santa Maria, ja predisposada al comentari de les simfonies de color, pren una volada

J. Maragall-Noble — La Casa

ratificar totes les bones impressions del 1934. Maragall ha accentuat els traços que ja aleshores feien de la seva una pintura interessantíssima.

Particularment en allò de totalitari que hi ha en les teles, ha arribat a fer-se entendre definitivament. Ací és on resideix el seu aspecte més típic, avalador de la producció. Maragall Noble sembla abraçar amb un gran amor humil·líssim l'espectacle de la naturalesa, menyspreant els accidents que fatalment el durien a una pèrdua parcial d'emoció i acreixent el que té de pictòric el panorama. Pinta la gran massa d'aire i els quilòmetres o metres que té davant sense la preocupació d'ambientar-ho amb els elements més pròxims al cavallet.

Aquest procés, enrobustit per la seva lírica particular, per la tolerància moderna a tot el que sigui esperit i posat a l'ordre del dia des de Cézanne, porta a la realitat una espècie pictòrica tan extremadament deliciosa com perillosa.

Es fa molt més notable paisatgísticament que no pas en altres temes, en què sembla com si li manqués matèria emotiva impulsadora de la reverberació poètica.

Ja hem dit alguna cosa referent al major increment que ha pres la seva tasca artística que voldríem veure superada anualment. En un temps com el present, en el qual els malabarismes i les folles encara es repeteixen, és altament saludable poder comptar amb la visita segura d'un tenaç de la ponderació, de l'equilibri i més que res del practicant de la sana sensibilitat.

M. Santa Maria

La terra de Castella ha donat motiu a un tòpic que en l'ordre d'associació d'idees equival a la desolació, gràficament interpretable amb dues tintes, tres a tot estirar: l'ocre de terra, el blau del cel i el blanc d'alguna nuvolada tràgica.

El pintor de tipus corrent ha adoptat tot això amb l'engrescament que proporcionen les facilitats fetes dogma. Amb Castella, si realment fos això, tothom s'hi veuria amb cor. El cas és que no hi ha gaires raons per a creure's-ho. José Francés, des del catàleg de l'exposició del pintor burgalès M. Santa Maria, dona el primer entretoc destructor de la teoria.

Aquesta no és l'única sorpresa proporcionada per les setanta obres del notable pintor castellà. Ultra fer de les terres castellanes un escenari propi per a les paletes més riques, Santa Maria eleva extraordinàriament l'interès per a la pintura del centre de la Península.

Acostumats a enjudiciar-la amb els qualificatius aptes per a l'oficialitat i per als derivats acadèmics, l'expositor de les Laietanes dona una nota agudíssima, molt viva, el millor elogi de la qual, fet i fet, serà posar-la al nivell de molta de la que es realitza a casa nostra.

Santa Maria no és en cap moment la vulgaritat i el convencionalisme dels encantats dels museus i dels propers o llunyans seguidors d'aquells estels fugissers i bastant discutibles que ha enlairat el públic de Madrid a manca d'aquells altres estels permanents que ja no són del nostre món i el darrer dels quals fou Goya.

L'hoste circumstancial de Barcelona diu adherida la marca de bon pintor de tots els temps i damunt tots els temes, brillantment diversos.

Santa Maria no ha fugit del tòpic de l'erm. Exposava unes poques teles amb el contingut dramàtic del blat ressec i del blau desesperat, intensa bicromia que no té res de gruit ni de sistemàtic. Si és trist i si és mo-

remarcable i troba motiu per a teles d'una tal perfecció com *La nieve*, *Veserías*, *Soto de Villavilla*, *Puente de Malatos*, etc., etc.

El pintor penetra al fons de les possibilitats ubèrrimes del paisatge i tot creant i descobrint la seva terra, enriqueix positivament el patrimoni espanyol del contemporanisme, una mica cansat de reflexos i segones i terceres emissions i àvid de persones que com Santa Maria són prou artistes i intel·ligents per a relligar el sentit modern de la pintura amb una coparticipació de les maneres i empena racials. Perquè una de les millors garanties de Santa Maria és precisament aquesta, ésser pintor espanyol, particularment quant al paisatge.

D. Soler Gili

No podem estar-nos de classificar dos pintors eminentment diferents i divergents en l'exposició de Domènec Soler a les Galeries Busquets.

Un en recerca del paisatge sincer en el qual troba fineses i encerts que poden resumir-se en la tela *Tardor* i en altres obres igualment exponents del paisatgista, una mica rerassagat, però notable.

Un altre, darrera la consecució de resultats escenogràfics i pràcticament impossibles en la pintura que estem acostumats a veure signada en dates no molt allunyades.

Domènec Soler explica algun aspecte nocturn i d'hora fosca amb els quals no creiem ni mai podem creure. Són productes de taller de dalt a baix i per tant els manca aquella companyia de l'aire que fa moure les fulles i els núvols i l'emoció del pintor.

E. Clarassó

L'escultor Clarassó exhibeix a les mateixes Galeries Busquets unes quantes obres en diverses matèries.

Hi ha en elles un fort regust del temps heroic, que ja no pot apartar-se de la labor quotidiana del vell artista, darrer company del triu famós. És precisament el regust el que sosté l'interès de les peces que Clarassó ha elaborat per a exhibir tot sol, sense l'escalf que la pintura dels seus companys Rosinyol i Cases li proporcionava.

L'escultor és el de sempre, amb idèntics resultats.

Josep Calvo

La Sala Renart ha inaugurat una exposició-recordatori dedicada a Josep Calvo, el vell mestre de perspectiva de Llotja, realitzador del miracle de portar una pauta de matemàtica a l'art amb un èxit remarcable.

Mestre material i moral d'una pila enorme d'artistes contemporanis, aquarellista excel·lent i notable dibuixant, Calvo es mereixia aquest homenatge humil i significatiu de la bona memòria dels seus deixebles i admiradors.

ENRIC F. GUAL

CASA REÑE

COPIES a màquina

CIRCULARS

amb multicopista a preus reduïdíssims

TRADUCCIONS de l'anglès

i francès

MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

RICÍ "GOLOSO" PURGANT
DELICIOS

Canòdrom Guinardó

Tots els dimarts i dijous a
les ro de la nit, i dissabtes
i diumenges tarda i nit,

grans curses de llebrers

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdus de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolors, dispènia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen espòntament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regnant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida, indicades especialment als egotats en la seva joventut per tota mena d'excésos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals, o intel·lectuals, esportistes, totes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., o disposant l'organisme per rependre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigitus i tramèsit 0'25 ptes. en segell de correu per al franquig a Oficines Laboratoris Sòkka-
torg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

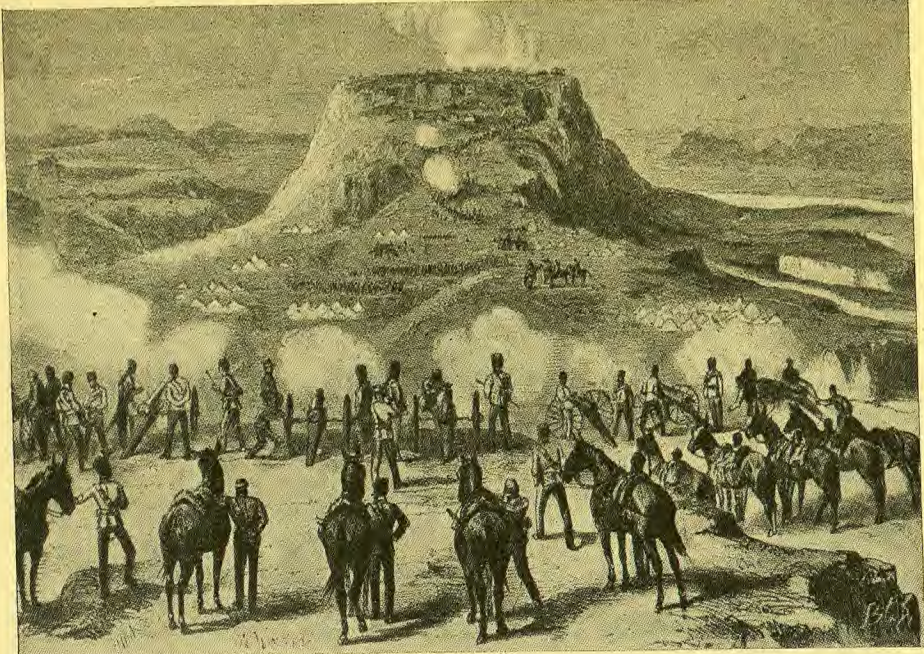
UNA LLIÇÓ QUE NO HA SERVIT DE RES

L'expedició de Napier contra Teodoros

Hom parla molt d'Etiopia des de fa uns mesos, i encara més d'ençà que s'ha iniciat la campanya italiana. Però amb quin escàs coneixement en la major part dels casos! Hom es queda estupefacte davant els disbarats que poden dir els estrategues improvisats i els geògrafs novells... Sense cap base sòlida es comenta molt seriosament la campanya i es fan pronòstics amb aire trans-

Com havia estat possible una precisió tan admirable i un èxit tan decisiu? Era degut a l'excel·lent preparació, als intensos treballs preliminars i a una disciplinada submissió a regles tècniques i higièniques. L'enemic principal de l'expedició no era el Negus Teodoros, sinó el clima, el terreny i les malalties.

Es clar que tot això costà molts diners.

L'artilleria de lord Napier davant la ciutadella de Magdala (Altres il·lustracions de la mateixa expedició aparegueren en el n.º 347 de MIRADOR)

centendal. Creieu, amic lector que és molt divertida la lectura d'aquests textos... per a qui té temps.

Es clar que tals lleugereses no són solament actuals sinó de tots els temps. Però el pitjor és que, de vegades, no vénen a ésser exclusivament individuals, sinó col·lectives. I aleshores les conseqüències són molt més transcendents. Fins els homes que semblen ésser més genials cauen en certes ocasions en grollers errors i si es troben al cap d'un Estat poden arrossegar-lo a un desastre sense parió... Recordeu el gran exemple entre tots: la catàstrofe de Napoleó a Rússia, on es va anar a ficar completament equivocats, i, a més, sense treure cap profit de l'experiència de la història i, sobretot, de l'aventura desastrosa de Carles XII de Suècia.

Obliu així, tan perillosos, els podem veure en tots els temps. Qui s'ha recordat, per exemple, de treure profit de l'experiència que representa l'expedició de lord Napier a Abissínia? Pel que es veu, ningú. Almenys la manera de procedir dels italians prova que no se n'han preocupat gens ni mica...

Val doncs la pena de recordar ací aquesta plana de la història moderna.

Vers 1860 el Negus Teodoros II portà a cap una sèrie de reformes que el feren impopular a Abissínia. Aviat esclataren nombroses revoltes.

Una de les iniciatives de Teodoros havia consistit a escriure a Napoleó III i a la reina Victòria d'Anglaterra per a demanar l'establiment de tractats d'amistat. Però en vista de la situació interior d'Abissínia, aquestes proposicions foren rebudes molt fredament. De París vingué una contestació ambigua. Londres ni tan sols es dignà donar una resposta...

Teodoros considerà el fet de no haver contestat a la seva missiva com el pitjor dels insults i decidí expulsar tots els estrangers. El Negus acabà per empresonar l'ambaixada britànica a Gondar (1866). Això no podia tolar-ho Anglaterra i encara menys en aquells anys en què es procedia a la construcció del Canal de Suez, clau del gran camí imperial cap a l'Àsia, al flanc del qual es trobava precisament l'Imperi Etiòpic.

La Gran Bretanya decidí aleshores enviar una expedició destinada a castigar l'insult i a alliberar els europeus que estaven presoners. Hom escollí el general lord Napier com a cap i organitzador de l'empresa. L'elecció no podia ésser més feliç. Napier tenia ja experiència de les guerres colonials i era un home de gran capacitat. El seu memoràndum del 23 de juliol de 1867 és un testimoni admirable de l'extraordinària precisió a què es pot arribar en l'establiment del projecte d'una campanya basant-se en el coneixement perfecte de la terra i en els mitjans exactes, materials i morals, amb què pot comptar l'adversari. Napier estableix el nombre d'homes que seran necessaris, tant de tropes com per al transport, i diu que les forces deuran arribar degudament proveïdes de tendes de campanya, uniformes d'abric i capots impermeables per tal d'estar en situació de defensar-se del clima de l'altiplanell. Calcula que les pèrdues podran arribar fins a un deu per cent, tant per malaltia com per ferides (en realitat moriren del cos expedicionari exactament 50 europeus, dels quals 46 per malaltia).

Les operacions de lord Napier es desenvoluparen amb tota exactitud, d'acord amb el programa establert, sense que tinguessin de vèncer considerable resistència per part de Teodoros. Cal tenir present el que ja hem dit: les divisions internes d'Abissínia en aquella època, en contrast amb la perfecta unitat actual, la qual cosa facilità l'acció anglesa i ve a dificultar encara més avui la italiana.

En octubre de 1867 desembarca al port de Zula (una mica al sud de Massaua) l'avantguarda. Pel gener arriba Napier amb el gros de les forces. El mateix mes hom entra ja a Senafé, a mitjans de febrer a Adigrat, a primers de març a Antalo, a fi de mes s'arriba al llac Axangui. El 10 d'abril es produeix a la vall d'Arugi el primer i en realitat únic combat, que acabà amb una severa derrota dels abissinis, mentre els anglesos només hagueren de lamentar dos morts. Tres dies després què Magdala, el 22 s'iniciava la retirada i el 18 de juny quedava Zula totalment evacuada. L'alliberament de 67 presoners, entre homes, dones i nens, europeus, indis i mestissos, havia costat aproximadament sis milions de lliures esterlines.

L'expedició de Napier és, relativament, una de les més cares empreses guerreres de l'Edat moderna. En mig any foren gastades unes seixanta mil pessetes per home, en xifres rodones. Cap potència, a desgrat de la seva duració infinitament més gran i del malbaratament enorme de material, ha després a la Gran Guerra una xifra que ni tan sols s'apropi a aquesta!

Un altre fet que s'ha de tenir present és que aproximadament la quarta part de l'expedició estava formada per forces d'enginyers i que a més de tres vaixells hospitalers esplèndidament organitzats acompanyaren la columna una cinquantena de metges militars amb el personal auxiliar corresponent. Noti's també que la campanya de lord Napier es portà a cap entre mig gener i darrers de maig, o sigui durant el període més favorable de l'any i que estava totalment acabada en arribar l'estació de les pluges. Quan, en el seu número del 21 d'agost darrer, el *Times* pronosticava una duració de deu a quinze anys per a la guerra en perspectiva d'Itàlia contra Etiòpia — i el *Times* potser no estava pitjor informat que lord Napier... — un hom pot calcular quines pèrdues colossals per la banda dels italians es produirien durant els períodes plujosos...

Abissínia es defensà contra les tropes de lord Napier amb la seva pròpia naturalesa. Pel gener, en el moment del desembarc, hom registrà a Zula — clima similar al de Massaua — 32º centígrads dintre de les tendes de campanya. L'aigua bullida esdevenia ràpidament salobre. Ja en aquell primer període les malalties de l'aparell digestiu — la terrible disenteria, principalment... — demostraren com era de perillós el clima de les terres baixes. Pel maig hom registrava en aquesta zona normalment 40º a l'ombra, i un dia, al sol, la màxima fou de 84º centígrads! Quan hom arriba a les províncies altes les diferències de temperatura entre dia i nit foren de més de 30º, baixant el termòmetre sovint, durant la nit, molt per sota del punt de congelació. Condicions duríssimes, per tant, per als homes com per a les cavalleries i que només resultaven suportables gràcies a l'absència d'humitat atmosfèrica, però que amb humitat serien totalment catastròfiques per a la salut dels homes. (Penseu, en aquestes condicions, el que significa la notícia que el corresponent de l'Agència Havas al front italià donava durant la marxa de les columnes sobre Makalé: que a conseqüència de les pluges diluvials caigudes inesperadament les columnes havien hagut d'aturar-se en un mar de llot que les impedia tant avançar com retrocedir, i que els soldats tremolaven de fred...)

Segons hom progressava cap al Sur, l'aigua escassejava cada cop més. Per altra banda, a mesura que l'estació avançava, el temps es feia cada cop més irregular, i tormentes i pluges tropicals queien damunt les tropes. Breus diluvis inesperats entremig de dos períodes de set devoradora... Durant la retirada hom lluità amb dificultats per a alimentar el bestiar, posat que els ferratges importats s'havien acabat i els que donava el país eren escassos i els animals no hi estaven acostumats.

Sortosament no esclatà una epidèmia de malària, ja que aquesta malaltia és característica de l'època plujosa, és a dir, només amenaça les tropes que passen a Abissínia tot l'any. Però hi hagué febres intermitents i disenteria. I ací una dada numèrica, molt interessant per a preveure el que avui pot passar: del total de les tropes europees, que constituïen un sisè del conjunt de les forces, hi hagué un 49,81 per cent de malalts; la meitat! El 12,45 per cent quedaren invàlids. Sortosament, a penes es registrà un 1,3 per cent de morts, la meitat dels quals de disenteria.

No parlem de les baixes que tingueren les cavalleries: de 40.000 en moriren 7.000 (i encara avui, en aquell país sense camins i a més accidentadíssim, on els motors poc poden fer, les atzembes constitueixen la base essencial dels transports). Com veiem, lord Napier necessità 40.000 cavalleries per a 12.000 homes. Però avui hom calcula que la impedimenta d'un exèrcit quadruplica el pes de la d'aquella època. Compteu els problemes fantàstics davant els quals es trobaran els italians en aquelles terres mig inaccessibles d'Abissínia a mesura que allarguin llurs línies i s'allunyn de llurs bases. Cal tenir present que actualment han acumulat la xifra fantàstica de 280.000 homes a l'Àfrica Oriental i que cada dia se n'embarquen més, augmentant així en propor-

GUERRA D'OR SOTA UN SOL TROPICAL (*)

La pretesa "invasió" japonesa

«NO EN TENIM CAP CULPA»

—Aleshores encara no hi havia discrepàncies entre els dos països—em contesta—. Les meves visites només tenien caràcter amistós. En una d'elles jo formava part del seguici imperial. Nosaltres hem fet sempre tots els possibles a fi de mantenir bones relacions amb Itàlia, i podem assegurar que no tenim la més mínima culpa en l'ac-

A Etiòpia hi ha bastant sovint crisis ministerials. Només un ministre fa uns quants anys que ocupa el seu lloc: Blattengueta Herui, ministre d'Afers estrangers. Es, de tots els ministres, el que té una tasca més difícil. Etiòpia volgué a tota costa evitar la guerra amb Itàlia i hagué de descabellar una gegantina labor diplomàtica per a guanyar-se simpaties entre els membres de la S. de les N. Tot aquest aparell diplomàtic tan important per al futur del país és manejat per S. E. Blattengueta Herui.

Fins l'edifici del ministeri regentat per aquest home sembla subratllar la importància de la seva comesa. És el ministeri més gran i més bell de tot Addis Abeba i disposa almenys d'un saló gran i amoblats amb mobles europeus—una mica fantàstics i passats de moda, és veritat, però europeus al capdavant.

En aquest saló solen ésser rebuts els ministres estrangers, s'hi reuneix el Consell per a tractar els afers més importants i s'hi acostumen a firmar els contractes internacionals. En aquest saló estic esperant S. E. el ministre.

A la paret, un gran retrat del sobirà, sota el qual hi ha una taula bastant senzilla, coberta amb un tapet blau; a les finestres, cortines una mica empolsegades; uns quants mobles passats de moda; heus ací tota la decoració.

«EL RASPUTIN D'AFRICA»

Una aurèola misteriosa volta aquest home, del qual reconeix tothom sense excepció que és el més important del país. Es diu que està dotat de forces hipnòtiques i les esmerça en els afers que té al seu càrrec. Se l'anomena «el Rasputin d'Àfrica».

Quan el tinc davant meu, busco en la seva figura algun indici del seu pretès poder màgic, però no el trobo. M'està mirant amb uns ulls petits, més aviat tímids, en els quals no esperneja cap foc; llur mirada és cansada i gastada, sota les espesses celles blanques. Dona la mà amb un gest sense personalitat, la seva veu és tova i no hi vibra cap passió.

La civilització penetra a Etiòpia

En disposar-se a parlar, els ulls de Blattengueta Herui es revifien, se li coloren les galtes, la seva veu guanya plasticitat i acompanya el que diu amb gestos bruscos i enèrgics. Ara em fa l'efecte de tenir davant meu un sàga diplomàtic i un personatge de marca, malgrat la primera impressió menys favorable.

ABISSINIS COSMOPOLITES

—Els meus fills—em diu el ministre—han estudiat a Oxford i a Cambridge, i ara són secretaris d'aquest ministeri.

Em presenta el petit, dient:

—Aquest és el meu fill més petit, Sirak Herui, el meu secretari personal i el meu braç dret. Només tinc col·laboradors joves en tot el ministeri. El meu secretari principal és diu Ato Tasfai Tagogné; va fer els seus estudis a París i parla el francès millor que molts parisenços. Un altre secretari del meu ministeri, Lidj Ilma Deressa, ha passat onze anys a Europa, estudiant sobretot economia i ciències polítiques, entre Anglaterra, Alemanya, França i Suïssa. Els meus col·laboradors són els que mantenen les relacions entre el nostre país i l'estranger, i són ells que fan tot el que cal perquè el nostre Estat segueixi les vies del progrés polític. Ells importen l'estil de vida modern i treballen per a transformar la vida abissínia en el mateix sentit, empresa en la qual Sa Majestat ens ajuda molt eficaçment.

—Vós, senyor ministre, haureu passat també molt de temps a Europa?

—Hi he fet vuit viatges—respon Herui somrient—, quatre d'ells a Itàlia. També he visitat els Estats Units i el Japó.

—V. E. duia alguna missió a Itàlia?

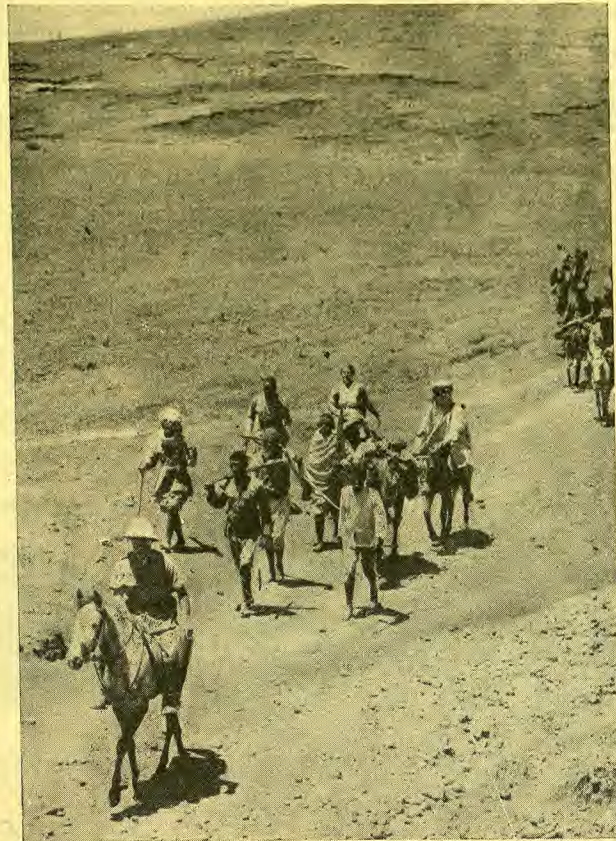
cions geomètriques el tràgic problema de l'avituallament... Mai cap nació no ha enviat un exèrcit tan enorme per a realitzar una campanya colonial!

Finalment, cal recordar que lord Napier tingué a la seva disposició per a obtenir aigua una sèrie d'equips de perforadors de pous, i que calia arribar a una fondària mitjana de sis metres per a trobar el precíu líquid i encara aquest molt sovint era totalment insuficient.

Què us sembla? Creieu que han estat tingués gaire en compte per a les operacions actuals els ensenyaments del passat? Em sembla que la resposta és clara...

GONÇAL DE REPARAZ (jill)

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

Consols italians en camí cap a Addis Abeba des de l'interior del país

tual conflicte. Per això hem esperat durant tant de temps que se li pogués trobar una solució sense necessitat de vessar sang. Desgraciadament, ni les vies diplomàtiques ni la intervenció de la Societat de les Nacions no han obtingut el resultat desitjat. Ens és molt dolorós que, mentre totes les potències parlen a Ginebra de la consolidació de la pau i del seu manteniment, nosaltres hàgim de sofrir tot el contrari sobre la nostra carn viva...

—V. E. ha esmentat també un viatge al Japó... Aquest viatge ha donat lloc a molts comentaris...—observo.

LA PRETESA «INVASIÓ» JAPONESA

—Vaig anar al Japó—respon amb vivacitat el ministre—per a establir el primer contacte amb aquesta gran potència asiàtica. Aquest viatge no obeïa a cap motiu secret i no calia envoltar els seus objectius de sigil ni de misteri. No cal parlar de com el Japó ha aconseguit desenrotllar-se i arribar a ésser una de les potències més importants, i així i tot nosaltres no teníem cap relació directa amb aquest país. Totes les altres grans potències tenen representació diplomàtica a Addis Abeba, i el Japó no està representat ací ni per un senzill cònsol honorari. El primer objectiu del meu viatge era d'establir un contacte diplomàtic, cosa molt important per a nosaltres. L'altre objectiu del meu viatge era purament econòmic. El nostre poble és pobre i arran de la disminució de les exportacions abissínies, deguda a la crisi econòmica mundial, ens obligà a buscar un país proveïdor dels més barats, almenys pel que pertoca a certes

mercaderies de primera necessitat. El Japó és el país dels productes barats, i un d'ells és el cotó, article del qual necessitem moltíssim cada any. Abans, els Estats Units satisfien les nostres necessitats de cotó, però avui resulta que el cotó japonès ens surt un 80 per cent més barat que el nord-americà. És natural, per tant, que preferim comprar-lo al Japó, ja que és una mercaderia que forma el 50 per cent del volum total de les nostres importacions. Aquesta és la causa per la qual es parla a l'estranger d'una invasió japonesa a Etiòpia. Ja veieu que es tracta solament d'una necessitat econòmica, i ni políticament ni afectivament hem portat més enllà les nostres relacions amb el Japó.

QUATRE COMERCIANTS JAPONESOS, QUATRE

—No obstant, a l'estranger ha corregut la notícia, reportada per tota la premsa, que un príncep abissíni es casaria amb una princesa japonesa.

—Tot això són històries sense cap fonament. Ja sabem les fonts tendencioses d'on surten les notícies d'aquesta mena. De les mateixes fonts en sortí una altra, segons la qual el Japó trametria a Etiòpia, perquè es dediquessin al cultiu del cotó, pàgesos japonesos, que en cas de guerra representarien un exèrcit japonès al nostre servei. S'ha parlat, com qui no diu res, de 200.000 japonesos! Doncs bé, en aquest moment, en tot el territori etiòp no hi ha dos mil japonesos, ni dos-cents, ni vint. Els japonesos que resideixen a Etiòpia són exactament quatre. Tots quatre són comerciants que volen fer la competència a la indústria txecoslovaca del vidre. Segons els meus informes, aquests quatre japonesos fan molt poc negoci, tant que es proposen abandonar aquesta terra. Heus ací la història autèntica de la pretesa invasió japonesa.

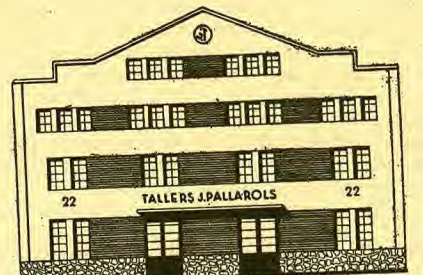
—A més a més de la importació de cotó, Etiòpia té altres interessos econòmics amb el Japó?—vaig fer com última pregunta al ministre.

—Entre el Japó i nosaltres no es pot arribar per ara a unes relacions econòmiques molt intenses—contestà el ministre—. Tota relació econòmica requereix reciprocitat, i nosaltres no posem res que pugui interessar als japonesos. El nostre article més important per a l'exportació és el café, i els japonesos beuen te, del qual ja disposen en prou quantitat. També exportem cuirs, pells i productes agrícoles, però el Japó no necessita tampoc res d'això. De manera que les nostres relacions amb el Japó són força unilaterals: ens limitem a comprar-li el que ens és d'estricta necessitat. A més a més, la Companyia Franco-Abissínia de Ferrocarrils té unes tarifes de transport elevadíssimes: uns tres mil francs francesos per tona. Ja veieu si és «perillosa» la penetració econòmica en el nostre país!—acabà somrient el ministre, tot allargant-me la mà.

LADISLAS FARAGO

(Copyright by Ladislav Farago)

(*) Vegi's MIRADOR, núms. 346, 348, 349, 350 i 351.

Decoració «Mobles» «Tapisseries» «Làmpares» «Tallers Japallars», 22, Exposició D. G. Gràcia, 44

Activitats de DISCOFILS

Associació Pro-Música pel curs 1935-36

L'interès extraordinari que les sessions de «Discòfils» varen desenvolupar durant el curs passat, ha mogut els organitzadors a donar una major amplitud a les activitats del grup, introduint per al curs que comença les següents innovacions:

El nombre d'audicions serà augmentat al doble. D'una manera regular se celebraran dues sessions al mes.

Alternaran les audicions-conferència—presentant obres especialment seleccionades a aquest fi—amb audicions-exposició, de caràcter informatiu, presentant les noves aparicions més importants en el domini de la música enregistrada en disc, acompanyades simplement d'un breu comentari d'informació.

El moviment editorial de tot l'any, a través de la producció de les principals cases

editores, serà passat així en revista en les nostres sessions.

«Discòfils», Associació Pro-Música, ha donat en les audicions dels cursos passats obres dels autors següents:

MÚSICA MEDIEVAL I DEL RENAISSANCEMENT (Fornsete, Dufay, Josquin des Prés, Lasso, Palestrina, Victòria, G. da Venosa, Morley, Gibbons, John Bull, Farnaby, H. L. Hassler, G. Gabrieli, Monteverdi). J. S. BACH, HANDEL, VIVALDI, D. SCARLATTI, COUPERIN, BELA BARTOK (Primer Quartet), HINDEMITH (Simfonia Mathis el Pintor), STRAVINSKY (Cinquena Simfonia), SCHÖNBERG (Nit transfigurada), STRAVINSKY (L'Histoire du Soldat), HUGO WOLF (Lieder).

La sessió inaugural de la nova temporada ha estat dedicada a obres de MOZART i SCHUBERT. Entre les obres previstes per a les sessions ulteriors, figuren obres de Sàchint, J. J. de Mouret, Handel (Festa Aquitica), Haydn (Quartets), Mozart (Les Noces de Figaro), Gluck (Orfeu), J. S. Bach (Fugues i Fugues), Beethoven (Música de cambra), Schubert, Schumann, Chopin, Berlioz, Debussy, Ravel, Stravinsky, Hindemith, Schönberg, Alois Hába, Ernst Krenek, etc. Les audicions tenen lloc a la Sala de Conferències de la Llibreria Catalònia, de les 7.15 a les 8.30 del vespre.

Discòfils

El que subscriu s'adhereix a Discòfils, compromentent-se a pagar la quota anual de 36 ptes. (en 4 terminis).

Firma,

Nom
Adreça
Data d'inscripció

Podeu enviar aquest butlletí a la nostra administració. Ronda Sant Pere, 3